

ПРОЕКТНА ПРОГРАМА

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН ОПФАТ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ЗА САНАЦИЈА И СТАБИЛИЗАЦИЈА НА СВЛЕЧИШТА КАЈ С.БОЗОВЦЕ, КО БОЗОВЦЕ И КО БОЗОВЦЕ ВГР, ОПШТИНА ТЕТОВО

Скопје, декември 2022

Verica
Josheska

Digitally signed by Verica Josheska
DN: c=MK, ou=VAT -
4030994146204,
2.5.4.97=NTRMK-4861787, o=GEING
DOO Skopje, serialNumber=186015,
title=Odgovoren projektant planer,
sn=Josheska, givenName=Verica,
cn=Verica Josheska
Date: 2022.12.01 13:18:53 +01'00'

Dragan
Dimitrievski

Digitally signed by
Dragan Dimitrievski
Date: 2022.12.01
14:36:23 +01'00'

НАЗИВ НА
ГРАДБА/ОБЈЕКТ: САНАЦИЈА И СТАБИЛИЗАЦИЈА НА СВЛЕЧИШТА КАЈ
С.БОЗОВЦЕ, КО БОЗОВЦЕ И КО БОЗОВЦЕ ВГР,
ОПШТИНА ТЕТОВО

НАЗИВ НА ПРОЕКТ: УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН ОПФАТ НА
УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ЗА САНАЦИЈА И
СТАБИЛИЗАЦИЈА НА СВЛЕЧИШТА КАЈ С.БОЗОВЦЕ, КО
БОЗОВЦЕ И КО БОЗОВЦЕ ВГР, ОПШТИНА ТЕТОВО

ИНЖЕНЕРСКА
ОБЛАСТ /
КАТЕГОРИЈА: УРБАНИЗАМ “У” / ПРВА КАТЕГОРИЈА

ВИД НА ПРОЕКТ: УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН ОПФАТ НА УРБАНИСТИЧКИ
ПЛАН

ИНВЕСТИТОР: Програма за развој на Обединетите нации (УНДП)

ПРОЕКТАНТ: м-р Верица Јошеска, дипл.инж.арх.
ГЕИНГ ДОО Скопје
ул. “Борис Трајковски” бр. 111, Скопје

ТЕХНИЧКИ БРОЈ НА
ПРОЕКТ: ПА_071_09/22

МЕСТО И ДАТА: Скопје, декември 2022

Директор на Сектор Проектирање,

Катерина Велеска, дипл.град.инж.

Управител,

д-р Драган Димитриевски

СОДРЖИНА НА ПРОЕКТНА ПРОГРАМА

А. Општ дел

- Регистрација на фирма
- Лиценца за изработка на проектна документација
- Решение за одговорен проектант и соработници
- Овластување “0” за изработување на урбанистички планови,

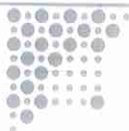
Б. Текстуален дел

1. ПРЕДМЕТ НА ПРОЕКТНАТА ПРОГРАМА
 - Опфат на проектна документација /површина и граници/
 - Планирана намена на земјиште во рамките на проектен опфат
2. ПРИЧИНИ И ЦЕЛ ЗАДОНЕСУВАЊЕ НА ПРОЕКТНА ДОКУМЕНТАЦИЈАТА
3. СОДРЖИНА НА УП

В. Прилози кон проектната програма

1. АЖУРИРАНА ГЕОДЕТСКА ПОДЛОГА
2. УСЛОВИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ
3. РЕШЕНИЕ ЗА УСЛОВИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ ОД МЖСПП

А. Општдел

Број: 0809-50/150120210033607

Датум и време: 25.10.2021 г. 09:12:05

ПОТВРДА
за регистрирана дејност

ТЕКОВНИ ПОДАТОЦИ ЗА СУБЈЕКТОТ	
ЕМБС:	4861787
Назив:	Друштво за градежништво, промет и услуги ГЕИНГ ДОО Скопје
Седиште:	БОРИС ТРАЈКОВСКИ бр.111 СКОПЈЕ - КИСЕЛА ВОДА, КИСЕЛА ВОДА

ПОДАТОЦИ ЗА РЕГИСТРИРАНА ДЕЈНОСТ	
Предмет на работење:	Регистрирана е општа клаузула за бизнис
Приоритетна дејност/ главна приходна шифра:	71.12 - Инженерство и со него поврзано техничко советување
Други дејности во внатрешниот промет:	Нема
Евидентирани дејности во надворешниот промет:	Има
Одобренија, дозволи, лиценци, согласности:	Нема

Правна поука: Против овој реален акт може да се изјави приговор до Централниот регистар на Република Северна Македонија во рок од 8 дена од денот на приемот.

Изготвил:

Овластено лице:

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРАНСПОРТ И ВРСКИ
СКОПЈЕ

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН
ОПФАТ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН
ЗА САНАЦИЈА И СТАБИЛИЗАЦИЈА
НА СВЛЕЧИШТА КАЈ СЕЛО
БОЗОВЦЕ СО ИДЕНТИФИКУВАН
И МАНИФЕСТРИРАН ХАЗАРД И
РИЗИК ЗА НАСЕЛЕНИЕТО И
ЛОКАЛНАТА ПАТНА
ИНФРАСТРУКТУРА
ОПШТИНА ТЕТОВО
ПА_071_09/22

Врз основа на член 68 став (2) од Законот за просторно и урбанистичко планирање,
Министерството за транспорт и врски издава

ЛИЦЕНЦА
ЗА ИЗРАБОТУВАЊЕ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ
на

Друштво за градежништво, промет и услуги
ГЕИНГ ДОО Скопје

БОРИС ТРАЈКОВСКИ бр.111 СКОПЈЕ - КИСЕЛА ВОДА, КИСЕЛА ВОДА
ЕМБС: 4861787

(назив, седиште, адреса и ЕМБС на правното лице)

СО ДОБИВАЊЕ НА ОВАА ЛИЦЕНЦА ПРАВНОТО ЛИЦЕ СЕ СТЕКНУВА СО
ПРАВО ЗА ИЗРАБОТУВАЊЕ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ
И УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТИ

Лиценцата се издава на НЕОПРЕДЕЛЕНО ВРЕМЕ и важи се додека правното лице
ги исполнува условите за издавање на лиценцата пропишани со овој закон.

Број: 0059
25.10.2021 година
(ден, месец и година на
издавање)

МИНИСТЕР ЗА ТРАНСПОРТ И ВРСКИ

Благој Бочварски

Врз основа на Член 67 од Законот за урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“, број 32/20) и Член 17 и Член 45-а од Законот за градење („Службен весник на РМ“, број 130/09, 124/10, 18/11, 36/11, 54/11, 13/12, 144/12, 25/13, 79/13, 137/13, 163/13, 28/14, 42/14, 115/15, 149/14, 187/14, 44/15, 129/15, 217/15, 226/15, 30/16, 31/16, 39/16, 71/16, 132/16 и 64/18, 168/18, 18/20), го донесувам следното:

РЕШЕНИЕ

Вработената **м-р Верица Јошеска**, дипл.инж.арх., со Овластување "О" бр.0.0664 се одредува за **одговорен планер**,

При изработката на:

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН ОПФАТ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ЗА САНАЦИЈА И СТАБИЛИЗАЦИЈА НА СВЛЕЧИШТА КАЈ С.БОЗОВЦЕ, КО БОЗОВЦЕ И КО БОЗОВЦЕ ВГР, ОПШТИНА ТЕТОВО

Соработници:

- ☐ **Весна Скендерова**, град.тех.
- ☐ **Миле Наумоски**, дипл.инж.арх
- ☐ **м-р Ема Крушарева**, дипл.инж.арх

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

Вработената **м-р Верица Јошеска**, дипл.инж.арх. се одредува за **одговорен планер**,

бидејќи ги исполнува условите од Законот за урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“, број 32/20)

Управител,

д-р Драган Димитриевски

Република Северна Македонија
КОМОРА НА ОВЛАСТЕНИ АРХИТЕКТИ
И ОВЛАСТЕНИ ИНЖЕНЕРИ

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН
ОПФАТ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН
ЗА САНАЦИЈА И СТАБИЛИЗАЦИЈА
НА СВЛЕЧИШТА КАЈ СЕЛО
БОЗОВЦЕ СО ИДЕНТИФИКУВАН И
МАНИФЕСТРИРАН ХАЗАРД И
РИЗИК ЗА НАСЕЛЕНИЕТО И
ЛОКАЛНАТА ПАТНА
ИНФРАСТРУКТУРА
ОПШТИНА ТЕТОВО

ПА_071_09/22

Врз основа на член 16 од Законот за просторно и урбанистичко планирање
(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 199 од 30.12.2014, 44/15, 193/15,
31/16, 163/16, 64/18, 168/18) Комората на овластени архитекти и овластени
инженери издава

ОВЛАСТУВАЊЕ

ЗА ИЗРАБОТУВАЊЕ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ ОДНОСНО
ПЛАНЕР-ПОТПИСНИК НА ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

на

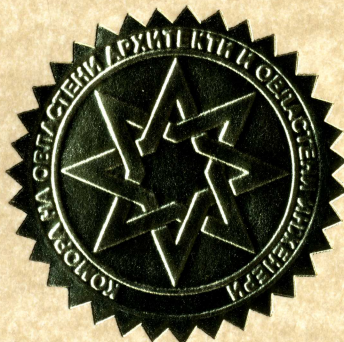
ВЕРИЦА ЈОШЕСКА

магистер инженер архитект (NQF 304 ECTS)

Овластувањето е со важност до: 16.02.2025 год.

Број: **0.0664**

Издадено на 17.02.2020 год.

Претседател на
Комората на овластени архитекти
и овластени инженери

Проф. д-р Миле Димитровски
дипл.маш.инж.

Република Македонија
КОМОРА НА ОВЛАСТЕНИ АРХИТЕКТИ
И ОВЛАСТЕНИ ИНЖЕНЕРИ

Врз основа на член 17 став 2 од Законот за градење „Службен весник на Република Македонија“ бр.70/2013-пречистен текст, 79/2013, 137/2013, 163/2013, 27/2014, 28/2014, 42/2014, 115/2014, 149/2014, 187/2014, 44/2015, 129/2015, 217/2015, 226/2015, 30/2016, 31/2016, 39/2016, 71/2016 и 132/2016, 35/2018, 64/2018), Комората на овластени архитекти и овластени инженери издава

ОВЛАСТУВАЊЕ **A**

ЗА ИЗРАБОТКА НА ПРОЕКТНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

од

АРХИТЕКТУРА

на

МИЛЕ НАУМОСКИ

дипломиран инженер архитект

Овластувањето е со важност до: 04.02.2024 год.

Број: **1.0300**

Издадено на: 05.02.2019 год.

Претседател на
Комората на овластени архитекти
и овластени инженери

Проф. д-р Миле Димитровски
дипл.маш.инж.

Б. Текстуален дел

**ПРЕДЛОГ ПРОЕКТНА ПРОГРАМА
ЗА ИЗРАБОТКА НА УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН ОПФАТ НА
УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ЗА САНАЦИЈА И СТАБИЛИЗАЦИЈА НА
СВЛЕЧИШТА КАЈ С.БОЗОВЦЕ, КО БОЗОВЦЕ И КО БОЗОВЦЕ ВГР,
ОПШТИНА ТЕТОВО**

Врз основа на член 62 став (3) од Законот за урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“, број 32/20) изработена е Проектна програма за изработка на УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН ОПФАТ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН ЗА САНАЦИЈА И СТАБИЛИЗАЦИЈА НА СВЛЕЧИШТА КАЈ С.БОЗОВЦЕ, КО БОЗОВЦЕ И КО БОЗОВЦЕ ВГР, ОПШТИНА ТЕТОВО.

ПРЕДМЕТ НА ПРОЕКТНАТА ПРОГРАМАТА

- **Опфат на проектната документација /површина и граници/**

Проектната програма треба да овозможи санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце во Општина Тетово.

Иницијатор на изработка на Урбанистичкиот проект е заинтересираниот инвеститор Програма за развој на Обединетите нации (УНДП) односно Општина Тетово, која има потреба од санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце. Санацијата и стабилизацијата на свлечиштата ќе се одвива во рамките на границата на проектниот опфат.

Опфатот е дефиниран во КО Бозовце и КО Бозовце вгр во Општина Тетово.

Површината која ја опфаќа опишаната граница изнесува 42310.66 m²

Проектната документација треба да се изработи во размер M=1:1000

Проектниот опфат се наоѓа во КО Бозовце и КО Бозовце вгр во Општина Тетово и е надвор од опфатот на урбанистичка важечка документација односно нема извод од важечка урбанистичка документација, информација добиена согласно Известување од Општина Тетово бр. 10-13834/2 од 01.12.2022г. Со самото тоа и нема дефинирано намена на земјиштето. Согласно потребите на инвеститорот и согласно Законот за урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“, број 32/20) како и Правилникот за урбанистичкото планирање (Службен весник на РСМ бр. 225/2020, 219/2021 и 104/2022), урбанистичката проектна документација, се предвидува да биде со намена Е1.1 – Сообраќајни патни инфраструктури: Јавни патишта со пратечките градби и инсталации, меѓународни автопати, државни автопати, експресни, регионални и локални (општински) патишта, примарни и секундарни улични мрежи во населени места, со градбите што припаѓаат на патната инфраструктура, јавни паркиралишта, паркинзи, патеки, пристапни улици и интегрирани сообраќајни површини, велосипедски патеки, пешачки простори, улици и патеки, земјоделски и шумски земјани патишта, мостови, вијадукти, тунели и подземни пролази, крстосници, одлагалишта за вишок земјан материјал, времени бази за асфалт и бетон и друго и Д2.1 - линиско сообраќајно зеленило, разделно зеленило, заштитно сообраќајно зеленило на крстосници и јазли.

Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце, КО Бозовце и КО Бозовце вгр, Општина Тетово, треба да овозможи изградба односно санација на објекти од прва категорија на градба согласно член 57 став (1) Закон за градење (Службен весник на РМ бр. 130/09, 124/10, 18/11, 36/11, 54/11, 13/12, 144/12, 25/13, 79/13, 137/13, 163/13, 28/14, 42/14, 115/15, 149/14, 187/14, 44/15, 129/15, 217/15, 226/15, 30/16, 31/16, 39/16, 71/16, 132/16 и 64/18, 168/18, 18/20).

Од причина што дадената локацијата за која што е наменета проектната програма навлегува во границите на просторот прогласен за заштита Национален парк Шар Планина, при изработка на урбанистичката документација неопходно е да се почитуваат и одредбите од Законот за прогласување на дел од Шар Планина за Национален парк (Службен весник на РМ бр. 151/2021) и планот за управување со националниот парк Шар Планина донесен од страна на Јавната установа Национален Парк Шар Планина, Република Северна Македонија согласно член 73 став 1 и 2 од Законот за заштита на природата (Службен Весник на Република Македонија бр.67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14,

146/15, 39/16, 63/16, 113/18 и Службен весник на Република Северна Македонија бр.151/21). Во овој план се пропишани посебните мерки и активности за заштита на карактеристичните природни вредности и изворната состојба во која тие се наоѓаат.

Со цел да се обезбеди заштита и унапредување на животната средина при изработка на предметната документација за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце во Општина Тетово, потребно е да се почитуваат одредбите пропишани во Законот за животна средина ("Сл.весник на РМ" бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18) како и подзаконските акти донесени врз основа на истиот.

Површината на проектниот опфат во кој ќе биде опфатена санацијата е 42310.66 m².

Проектниот опфат за изработка на проектната документација УП вон опфат на урбанистички план е прикажан на графичките прилози кои се во прилог на проектната програма.

- Планирана намена на земјиште во рамките на проектен опфат

Проектниот опфат се наоѓа во КО Бозовце и КО Бозовце вгр во Општина Тетово и е надвор од опфатот на урбанистичка важечка документација, а со самото тоа и нема дефинирана намена на земјиштето. Согласно потребите на инвеститорот исогласно Законот за урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“, број 32/20) како и Правилникот за урбанистичкото планирање (Службен весник на РСМ бр. 225/2020, 219/2021 и 104/2022), урбанистичко проектна документација се предвидува да биде **со класификација на намена Е1.1 – Сообраќајни патни инфраструктури**: Јавни патишта со пратечките градби и инсталации, меѓународни автопати, државни автопати, експресни, регионални и локални (општински) патишта, примарни и секундарни улични мрежи во населени места, со градбите што припаѓаат на патната инфраструктура, јавни паркиралишта, паркинзи, патеки, пристапни улици и интегрирани сообраќајни површини, велосипедски патеки, пешачки простори, улици и патеки, земјоделски и шумски земјани патишта, мостови, вијадукти, тунели и подземни пролази, крстосници, одлагалишта за вишок земјан материјал, временски бази за асфалт и бетон и друго и Д2.1 – линиско сообраќајно зеленило, разделно зеленило, заштитно сообраќајно зеленило на крстосници и јазли.

Урбанистичкиот проект кој е предмет на донесување треба да овозможи изградба на објекти од прва категорија на градба.

1. ПРИЧИНИ И ЦЕЛ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈАТА

Потребата за изработка на Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце, КО Бозовце и КО Бозовце вгр, Општина Тетово, е да се обезбедат услови за санација и стабилизација на свлечишта кај с. Бозовце.

При проектирање, ќе се почитува намената на земјиштето дозволена по Решението за услови за планирање на просторот издадени од Министерството за животна средина и просторно планирање бр. УП1 – 15-2150/2022, Условите за планирање на просторот издадени од Агенција за Просторно планирање бр. У49122 како и задоволување на потребните урбанистички параметри, архитектонски елементи на партерот и надземните делови од инфраструктурата, градежните и сообраќајните елементи на улицата или сообраќајницата, градежно-техничките елементи на инфраструктурата во делот на дефинирање на трасата и спецификацијата на подземниот вод и во делот на надземните градби што му припаѓаат на инфраструктурниот систем.

Истражуваниот терен според релјефната конфигурација се протега во северозападниот дел од Македонија над с.Бозовце и истиот има планински карактер со многу стрмни наклони

на теренот. Морфологијата на теренот покажува доста сложена состојба која е предизвикана со меѓусебно влијание на геолошко – тектонските, неотектонските, хидролошките и современите процеси на распаѓање (денудација), што заедно придонеле во процесот на формирањето на денешниот релјеф.

Согласно одредени студии кои се направени оваа нестабилност е карактеризирана како омплексно свлечиште со идентификуван и манифестиран hazard и ризик за населението и локалната патна инфраструктура. Површината на свлечиштето е 13.150 m², а волуменот на масата во движење е 220.500m³. Должината на патната инфраструктура изложена на ризик е 800 m', а бројот на домови со висок степен на ризик е 175.

Мал дел од просторот кој е предмет на разработка за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце, навлегува во предложен за заштита споменик на природата, река Пена. Овој дел од сливот се карактеризира со голем проток на шумски остатоци. Во минатото тука биле активни уште две големи свлечишта кои биле стабилизирани со изведба на канали за одводнување.

Поради тоа, при изработката на Урбанистичкиот проект, обврска е да се предвидат одредби кои ќе се однесуваат на предложениот за заштита споменик на природата, река Пена односно основна цел на оваа техничка документација да биде намалување на ризикот од поплавување, ерозија и транспорт на наносот за населението и земјоделските површини низводно и одржување на одржлив развој на речниот екостистем (слив на река Пена).

Предметната локација се наоѓа во III заштитна зона (зона на хигиенско епидемиолошко следење и набљудување) на изворот Рашче и како обврска при изработката на урбанистичката документација е задолжително почитување на одредбите во однос на заштитните зони на изворот Рашче.

Санацијата и стабилизацијата на свлечиштето кај село Бозовце е во прилог на мерките и условите за заштита на извориштето Рашче.

Согласно планот за управување со националниот парк Шар Планина кој е во завршна фаза на донесување, поголемиот дел од предметната локација влегува во зоната на активно управување која претставува зона од висок интерес за заштита, во која се потребни управувачки интервенции со цел реставрација и одржување, ревитализација или рехабилитација на живеалиштата, екосистемите и другите елементи од пределот. Во зоната за активно управување се опфатени природни и полуприродни пасишта на кои се одвива традиционална испаша, и значајни шумски екосистеми на Шар Планина, во прв ред зачувани букови шуми, шуми со смрча и ела или мешани шуми од зимзелени и листопадни видови, како и костенови шуми и некои рефугијални шумски состоини.

Во поглавјето 4.3.3. Дефинирање на зони, дозволени и ограничени активности, во планот за управување со националниот парк Шар Планина, во табела се наведени активностите кои можат/не можат да се спроведуваат во воспоставените зони на Националниот парк.

Со Урбанистичкиот проект вон опфат на урбанистички план за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце, КО Бозовце и КО Бозовце вгр, Општина Тетово ќе се предвидат дозволени активности и обврски кои можат да се спроведуваат и нема да влијаат негативно на воспоставените зони на Националниот Парк Шар Планина односно поставување на нова инфраструктура за контрола на ерозија со употреба на природни решенија во зоната на активно управување и во зоната на одржливо користење е дозволена активност.

При изработка на планската документација локациите за сите содржини треба да се бараат исклучиво на површини од послаби бонитетни класи. Приоритет е заштита на земјоделското земјиште, а особено стриктно ограничување на трансформацијата на земјиштето од I-IV бонитетна класа за неземјоделско користење, како и зачувување на квалитетот и природната плодност на земјиштето.

Општината има потреба од донесување на ова документација со што би можела да му понуди на инвеститорот санација и стабилизација на свлечишта кај с. Бозовце во Општина

Тетово (согласно чл. 57 став (2) од Законот за градење,- „Службен весник на РМ“, број 130/09, 124/10, 18/11, 36/11, 54/11, 13/12, 144/12, 25/13, 79/13, 137/13, 163/13, 28/14, 42/14, 115/15, 149/14, 187/14, 44/15, 129/15, 217/15, 226/15, 30/16, 31/16, 39/16, 71/16, 132/16 и 64/18, 168/18, 18/20).

3. МЕТОДОЛОГИЈА И СОДРЖИНА НА УП

а). Општи барања

Урбанистичко проектната документација **Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце, КО Бозовце и КО Бозовце вгр, Општина Тетово**, треба да се изработи согласно важечките законски прописи, т.е согласно Законот за урбанистичко планирање („Службен весник на РМ“, број 32/20), Правилникот за урбанистичко планирање (Сл.Весник на РСМ 225/2020, 219/2021 и 104/2022).

Урбанистичко проектната документација да се изработи врз основа на ажурирана геодетска подлога, каде се евидентираат сите постојни надземни и подземни градби во рамките на проектниот опфат, во документационата основа на планот.

На урбанистичко проектна документација задолжително треба да биде извршена стручна ревизија.

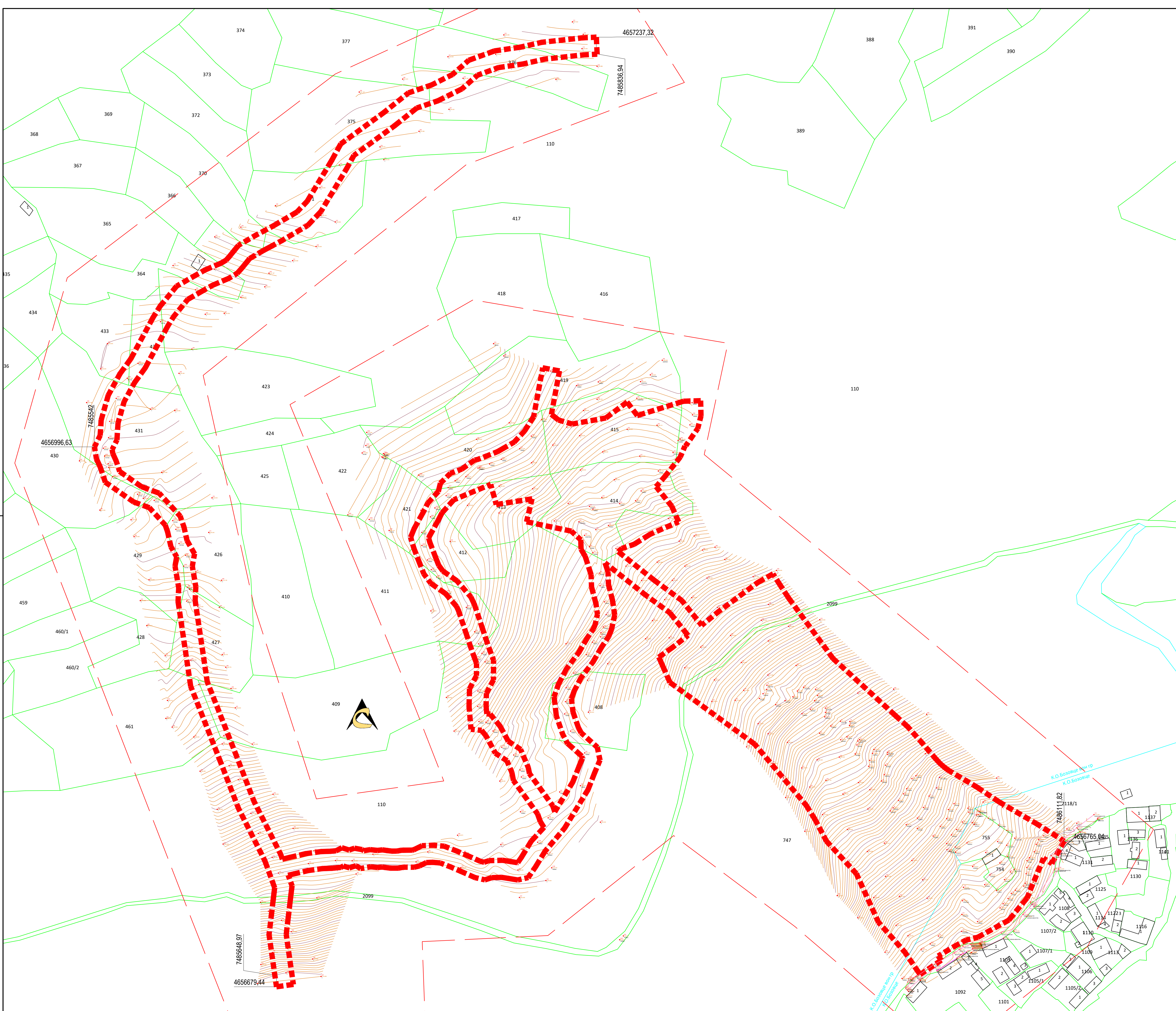
Содржината на проектната документација **Урбанистички проект вон опфат на урбанистички план за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце, КО Бозовце и КО Бозовце вгр, Општина Тетово**, треба да се изработи согласно член 59, 60, 61 и 62 од Правилникот за урбанистичко планирање Сл.Весник на РСМ 225/2020, 219/2021 и 104/2022).

УП по форма треба да ја има следната содржина:

- Документациона основа;
 - текстуален дел
 - нумерички дел
 - графички прилози
- Планска документација;
 - текстуален дел
 - нумерички дел
 - графички прилози

***** ЗАБЕЛЕШКА:** Преостанатите податоци и информации кои не се регулирани со оваа проектна програма, ќе се регулираат со урбанистичкиот проект

В. Прилози кон проектната програма

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН ОПФАТ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН
ЗА САНАЦИЈА И СТАБИЛИЗАЦИЈА НА СВЛЕЧИШТА КАЈ СЕЛО БОЗОВЦЕ
СО ИДЕНТИФИКУВАН И МАНИФЕСТИРИРАН ХАЗАРД И РИЗИК ЗА
НАСЕЛЕНИЕТО И ЛОКАЛНАТА ПАТНА ИНФРАСТРУКТУРА
ОПШТИНА ТЕТОВО

- ГРАНИЦА НА ПРОЕКТЕН ОПФАТ 42310.66m²

- Опфат за снимање

- Граница на катастарска општина

- Катастарска парцела

- Голема изохипса

- Мала изохипса

- Тампон

- Ограда

- Објект

- Пат

- Пешачка патека

- Скали

- Каскада
- Сливник

Шахта

Ормар

Бетонска бандера

Дрвена бандера

Канделабра

број на катастарска парцела

опис на снимена детална точка

АЖУРИРАНА ГЕОДЕТСКА ПОДЛОГА ПРЕЗЕМЕНА ОД ГЕОДЕТСКИОТ ЕЛАБОРАТ СО
НАНЕСЕНА ГРАНИЦА НА ПРОЕКТНИОТ ОПФАТ, НЕОПХОДНИОТ ОКОЛЕН ПРОСТОР

ОБЈЕКТ: САНАЦИЈА И СТАБИЛИЗАЦИЈА НА СВЛЕЧИШТА КАЈ СЕЛО БОЗОВЦЕ СО ИДЕНТИФИКУВАН И
МАНИФЕСТИРИРАН ХАЗАРД И РИЗИК ЗА НАСЕЛЕНИЕТО И ЛОКАЛНАТА ПАТНА ИНФРАСТРУКТУРА - ОПШТИНА ТЕТОВО

ИНВЕСТИТОР:
УНДП Програма за развој на обединетите нации

ПРОЕКТАНТ:
ГЕИНИГ ДОО, Скопје

РЕВИДЕНТ:
Градежен институт Македонија
А.Д. Скопје

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЕКТ ВОН ОПФАТ НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАН
ЗА САНАЦИЈА И СТАБИЛИЗАЦИЈА НА СВЛЕЧИШТА КАЈ СЕЛО БОЗОВЦЕ
СО ИДЕНТИФИКУВАН И МАНИФЕСТИРИРАН ХАЗАРД И РИЗИК ЗА
НАСЕЛЕНИЕТО И ЛОКАЛНАТА ПАТНА ИНФРАСТРУКТУРА - ОПШТИНА ТЕТОВО

ПЛАНЕР:
м-р Верица Јошеска, дипл.инж.арх.
овластување 0.0664

ВНАТРЕШНА КОНТРОЛА:
Миле Наумоски, дипл.инж.арх.

Технички број:
ПА_071_09/22

Димензии:
900 x 600 mm

Размер:
1: 1000

Димензии:
900 x 600 mm

Наслов:
АЖУРИРАНА ГЕОДЕТСКА ПОДЛОГА ПРЕЗЕМЕНА ОД
ГЕОДЕТСКИОТ ЕЛАБОРАТ СО НАНЕСЕНА ГРАНИЦА НА ПРОЕКТНИОТ ОПФАТ,
НЕОПХОДНИОТ ОКОЛЕН ПРОСТОР

Прилог бр.:

Проектанти и соработници:
м-р Ема Крушарева, дипл.инж.арх.
Весна Скендерова град.тех.

2

СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Арх.бр. УП1-15 2150/2022

Дата...14...11...2022

Врз основа на член 88 од Законот за општа управна постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр. 124/15 и 76/20), а во врска со член 4, став 3 од Законот за спроведување на Просторниот план на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.39/04) и член 42 став 9 од Законот за урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Северна Македонија" бр. 32/20), министерот за животна средина и просторно планирање, го донесе следното:

РЕШЕНИЕ

за Услови за планирање на просторот

1. Со ова Решение на Министерство за транспорт и врски се издаваат Услови за планирање на просторот наменети за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово.

Површината на предвидениот опфат согласно Предлог Планската програма со тех. бр. ПА_071_09/22, септември 2022, изнесува 9,95 ha.

Предметната локација се наоѓа во III заштитна зона (зона на хигиенско епидемиолошко следење и набљудување) на изворот Рашче. Санацијата и стабилизацијата на свлечиштето кај село Бозовце е во прилог на мерките и условите за заштита на извориштето Рашче.

Видот на планската документација да се усогласи со Законот за урбанистичко планирање и Правилникот за урбанистичко планирање.

Условите за планирање на просторот треба да представуваат влезни параметри и насоки при планирањето на просторот и поставување на планските концепции и решенија по сите области релевантни за планирањето на просторот во соодветниот плански документ, во согласност со Просторниот план на Република Македонија.

2. Условите за планирање на просторот од точка 1 на ова Решение, изработени од Агенцијата за планирање на просторот со тех.бр. Y49122 се составен дел на Решението.

3. Услови за планирање на просторот наменети за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, содржат општи и посебни одредби, насоки и решенија со обврзувачка активност од планската документација од повисоко ниво и графички прилози кои претставуваат Извод од планот.

СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

4. При изработка на планската документација локациите за сите содржини треба да се бараат исклучиво на површини од послаби бонитетни класи. Приоритет е заштита на земјоделското земјиште, а особено стриктно ограничување на трансформацијата на земјиштето од I-IV бонитетна класа за неземјоделско користење, како и зачувување на квалитетот и природната плодност на земјиштето.

5. Со цел да се обезбеди заштита и унапредување на животната средина при изработка на предметната документација за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце со идентификуван и манифестиран hazard и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, потребно е да се почитуваат одредбите пропишани во Законот за животна средина ("Сл.весник на РМ" бр. 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16 и 99/18) како и подзаконските акти донесени врз основа на истиот.

6. Согласно Студијата на природното наследство, изработена за потребите на Просторниот план на Република Македонија, просторот кој е предмет на разработка за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце со идентификуван и манифестиран hazard и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, навлегува во предложен за заштита Национален парк Шар Планина.

Националниот парк Шар Планина е прогласен во 2021 година, согласно Законот за прогласување на дел од Шар Планина за Национален парк (Сл. Весник на РСМ, број 151/2021).

Мал дел од просторот кој е предмет на разработка за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце со идентификуван и манифестиран hazard и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, навлегува во предложен за заштита споменик на природата река Пена.

Предметниот простор се наоѓа во подрачје "Шар Планина" кое е идентификувано подрачје во Националната Емералд мрежа.

7. Органот кој го подготвува планскиот документ е должен да донесе Одлука за спроведување или Одлука за не спроведување на стратесиска оцена во која се образложени причините за спроведувањето, односно не спроведувањето согласно со критериумите врз основа на кои се определува дали еден плански документ би можел да има значително влијание врз животната средина и врз здравјето на луѓето.

При донесувањето на Одлука за спроведување или Одлука за не спроведување на стратесиска оцена за предметната документација за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце со идентификуван и манифестиран hazard и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, задолжително да се земат во предвид насоките за потреба од спроведување на Стратесиска оцена на влијанието врз животната средина, како и забелешките и заклучоците од секторските области опфатени со Просторниот план на Република Македонија.

СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

Министерство за транспорт и врски, врз основа на член 42 став 4 од Законот за урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Северна Македонија" бр. 32/20), со постапка бр. 46329 од 05.10.2022 год. до Агенцијата за планирање на просторот, преку електронскиот систем е-урбанизам, достави барање за издавање на Услови за планирање на просторот наменети за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово. Површината на предвидениот опфат согласно Предлог Планската програма со тех. бр. ПА_071_09/22, септември 2022, изнесува 9,95 ha.

Согласно член 42 став 8 од Законот за урбанистичко планирање ("Сл. весник на РСМ" бр. 32/20), Агенцијата за планирање на просторот ги изработи Условите за планирање на просторот наменети за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово и ги достави до Министерството за животна средина и просторно планирање под бр. **УП1-15 2150/2022 од 04.11.2022 година**.

Врз основа на горенаведеното, а согласно член 88 од Законот за општа управна постапка ("Сл. весник на РМ" бр. 124/15 и 76/20), Министерството за животна средина и просторно планирање го донесе ова Решение на Услови за планирање на просторот наменети за санација и стабилизација на свлечиште кај с. Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово и одлучи како во диспозитивот.

Упаство за правно средство: Против ова Решение засегнатата јавност и органот кој го подготвува планскиот документ може да изјави жалба во рок од 15 (петнаесет) дена од денот на приемот на ова Решение до Државната Комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Изготвил: Дајана Марковска Ристеска

Одобрил: Соња Фурнадиска

УСЛОВИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ
за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце

ОПШТИНА ТЕТОВО

КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ПРОСТОРНИОТ ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Тех. бр. Y49122

Скопје, ноември 2022

УСЛОВИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ
за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце

ОПШТИНА ТЕТОВО

КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ПРОСТОРНИОТ ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Барател: Министерство за транспорт и врски

Тех.бр. Y49122

Раководител на задачата:
Валентина Христова Стефановска, дипл. нов.

Помошник раководител на сектор за ИТ и инфраструктура:
м-р Соња Георгиева Депинова, д.г.и.

Агенција за планирање на просторот

Директор

м-р Андријана Андреева, д.и.а.

Скопје, ноември 2022

УСЛОВИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ
за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце
ОПШТИНА ТЕТОВО

На седницата одржана на 11.06.2004 година, Собранието на Република Македонија, го донесе Просторниот план на Република Македонија како највисок, стратешки, долгорочен, интегрален и развоен документ, заради утврдување на рамномерен и одржлив просторен развој на државата, определување на намената, како и уредувањето и користењето на просторот.

Со Просторниот план се утврдуваат условите за хумано живеење и работа на граѓаните, рационалното управување со просторот и се обезбедуваат услови за спроведување на мерки и активности за заштита и унапредување на животната средина и природата, заштита од воени дејствија, природни и технолошки катастрофи.

Со донесувањето на Планот се донесе и Закон за спроведување на Просторниот план на Република Македонија (“Службен весник на Република Македонија”, број 39/2004).

Со Законот се уредуваат условите начините и динамиката на спроведувањето на Просторниот план, како и правата и одговорностите на субјектите во спроведувањето на Планот.

Законот за спроведување на Просторниот план на Република Македонија, се заснова врз следните основни начела:

- јавен интерес на Просторниот план на Република Македонија;
- единствен систем во планирањето на просторот;
- јавност во спроведувањето на Просторниот план;
- стратешкиот карактер на просторниот развој на државата;
- следење на состојбите во просторот;
- усогласување на стратешките документи на државата и сите зафати и интервенции во просторот;
- координација на Просторниот план на Република Македонија, со другите просторни и урбанистички планови и другата документација за планирање и уредување на просторот, како и со субјектите за вршење на стручни работи во спроведувањето на Планот.

Спроведувањето на Планот подразбира задолжително усогласување на соодветните стратегии, основи, други развојни програми и сите видови на планови од пониско ниво, со Просторниот план.

Според член 4 од овој Закон, Просторниот план, се спроведува со изготвување и донесување на просторни планови на региони, просторни планови на подрачја од посебен интерес, просторен план на општина, на општините во градот Скопје и на Градот Скопје, како и со урбанистички планови за населените места и друга документација за планирање и уредување на просторот, предвидена со закон.

За изработка и донесување на плановите од став 2 на овој член, Министерството надлежно за работите на просторното планирање, издава **Решение** за Услови за планирање на просторот.

Условите за планирање на просторот, според овој Закон, содржат општи и посебни одредби, насоки и решенија од планската документација од повисоко ниво и графички прилог или прилози кои ги прикажуваат решенијата на Планот.

Во конкретниот случај, Условите за планирање на просторот се наменети за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово. Површината на предвидениот опфат изнесува 9,95 ha.

Предметниот опфат навлегува во III заштитна зона на Рашче.

Видот на планската документација да се усогласи со Законот за урбанистичко планирање и Правилникот за урбанистичко планирање.

Условите за планирање треба да претставуваат влезни параметри и насоки при планирањето на просторот на населбата и поставување на планските концепции и решенија по сите области релевантни за планирањето на просторот, обработени во согласност со Просторниот план на Република Македонија.

Основни определби на Просторниот план на Република Македонија

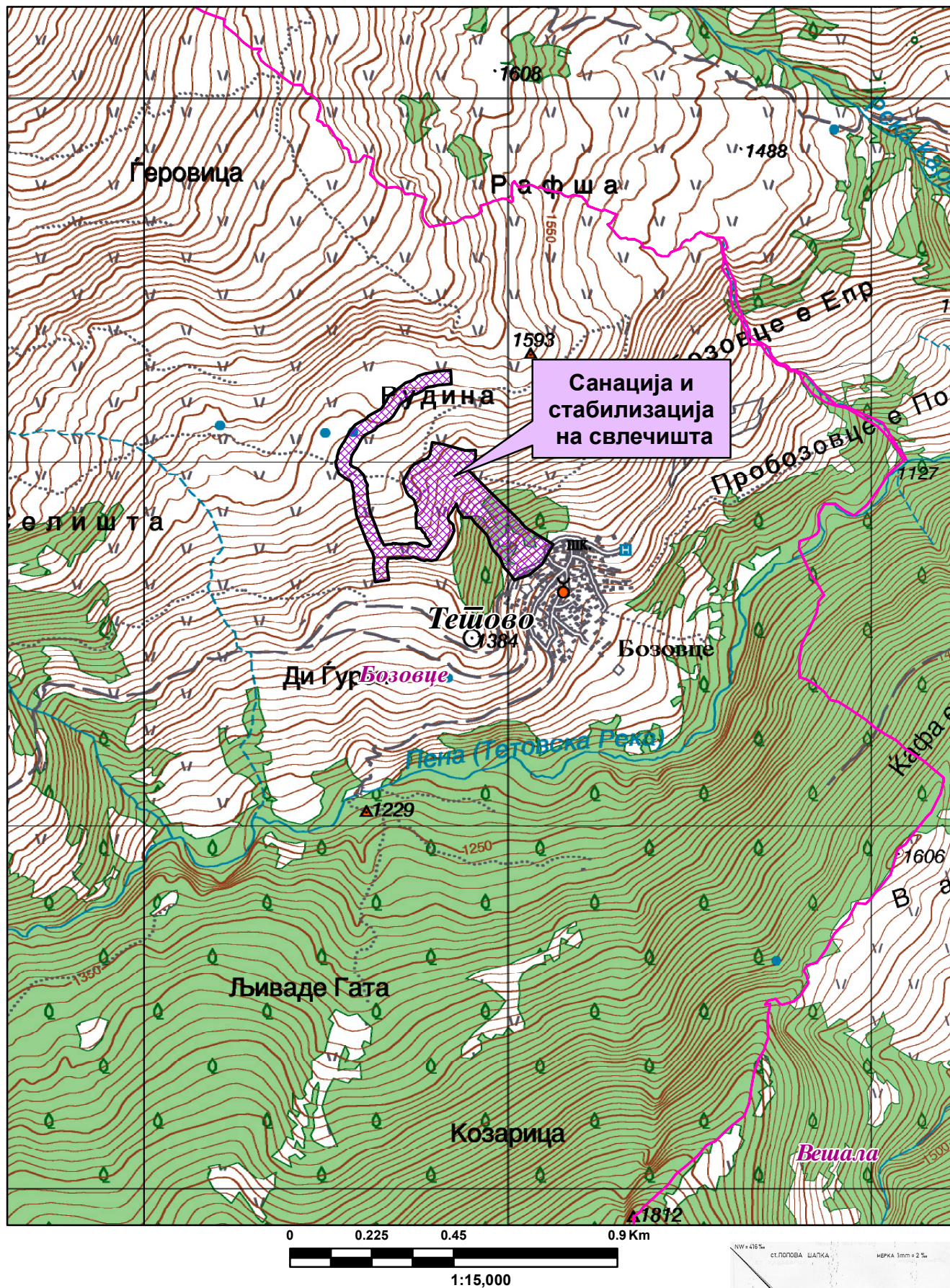
Основната стратешка определба на Просторниот план на Републиката е остварување на повисок степен на вкупната функционална интегрираност на просторот на државата, како и обезбедување услови за значително поголема инфраструктурна и економска интеграција со соседните и останатите европски земји.

Остварувањето на повисок степен на интегрираност на просторот на Републиката подразбира намалување на регионалните диспропорции, односно квалитативни промени во просторната, економската и социјалната структура. Во инвестиционите одлуки, стриктно се почитуваат локационите, техно-економските и критериумите за заштита на животната средина, кои се усвоени на национално ниво. Една од основните цели на Просторниот план се однесува на штедење, рационално користење и заштита на природните ресурси, искористување на погодностите за производство и лоцирање на активности на простори врзани со местото на одгледување или искористување.

Меѓу приоритетните определби на Просторниот план е заштитата на земјоделското земјиште, а особено стриктното ограничување на трансформацијата на земјиштето од I - IV бонитетна класа за неземјоделско користење, како и зачувување на квалитетот и природната плодност на земјиштето.

Во напорите за унапредување на квалитетот на живеењето во Републиката, посебно тежиште се става на унапредувањето и заштитата на животната средина. Состојбата на животната средина и еколошките барања се битен фактор на ограничување во планирањето на активностите, заради што е неопходна процена на влијанијата врз животната средина. Посебно значење имаат заштитата и промоцијата на вредните природни богатства и поголемите подрачја со посебна намена и со природни вредности, важни за биодиверзитетот и квалитетот на животната средина, како и заштитата и промоцијата, или соодветниот третман на културното богатство согласно со неговата културолошка и цивилизациска важност и значење.

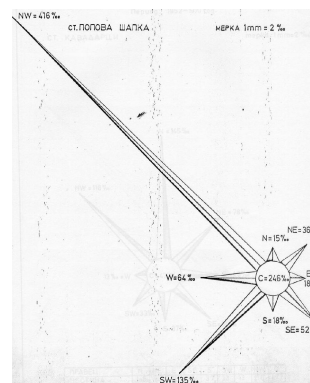
Местоположба на локацијата и ружа на ветрови

Општинска граница

Катастарска граница

Природни и климатски карактеристики

Природните карактеристики на едно подрачје претставуваат збир на вредности и обележја создадени од природата, а без учество и влијание на човекот. Тие ги опфаќаат: географската и геопрометната положба на подрачјето, релјефните карактеристики, геолошките, педолошките, хидрографските, сеизмичките, климатските и др.

Предметната локација за која се наменети Условите за планирање на просторот за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце, Општина Тетово се наоѓа северозападно од населеното место Бозовце на надморска височина од 1320-1570 метри.

Според инженерско-геолошките вредности, теренот е категоризиран како **сеизмички чувствителен** со можни потреси до 8⁰ по МЦС скала. Овие услови налагаат потреба од строго почитување на условите за асеизмичка градба на објектите и инфраструктурата.

Климата во ова подрачје е **умерено континентална но големо е влијанието и на планинската клима заради надморската височина**, со релативно изедначена влажност преку цела година, која изнесува 74%. Маглите не се честа појава. Ветровите се преку цела година, а најчесто во пролет со брзина од 0,6 м/сек, а честотата е најголема од север со 220% и северозапад 76% и североисток 90%. Просечната годишна температура изнесува 10,8⁰С, просечен годишен минимум е 4,9⁰С, а просечен годишен максимум 16.7⁰С. Просечниот мразен период трае 167 дена, а денови со снег има 43. Овој број на денови е многу поголем со оглед на надморската височина. Просечно годишно паѓаат 724,3 мм врнежи, има 87 ведри денови, 154 облачни денови и 124 тмурни денови.

Податоците се од мерната станица Попова Шапка.

Економски основи на просторниот развој

Концептот на планиран развој и просторна разместеност на економските дејности во "Просторниот план на Република Македонија" се темели на дефинираните цели на економскиот развој во "Националната стратегија на економскиот развој", определбите за рационално користење на потенцијалите и погодностите на развојот, поставеноста на системот на населби, како и политиката за порамномерна и порационална просторна организација на производните и услужни дејности.

Според економската структура, фазата од развојот во која се наоѓа економијата, степенот на расположивоста на факторите, економските состојби и економската позиција на Државата во светот, идниот развој на македонската економија е детерминиран од насоките и комбинацијата на инвестициите со другите развојни фактори.

Развојот на инфраструктурните системи претставува значајна детерминанта на економскиот развој. Унапредувањето и развојот на патната инфраструктура влијае врз просторната дистрибуција и алокација на одредени производни и услужни дејности. Во тој контекст, **санацијата и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за**

населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, позитивно ќе влијае на подобрување на локалната инфраструктура и сообраќајните услови за обавување на производните и услужни активности на ова подрачје.

Објективно, економскиот развој е условен од обемот на инвестициите. Како битна основа на идното инвестирање покрај доминантната ориентираност кон производството наменето за извоз, инвестирање во технолошко осовременување на капацитетите, треба да се истакне и значењето на определбата за продолжување на инвестирање во стопанска инфраструктура, во технолошка модернизација и **градба на нови инфраструктурни објекти**, но со јасно определена општествена и економска корисност и инвестирање во мрежа на локална и општествена инфраструктура согласно демографските движења и потребата за порамномерен развој во просторот.

Со разместувањето на економските дејности и со агломерирањето на населението во просторот, се формираат центри-полови на развојот како што е Градот Тетово со **гравитационо влијание врз просторот за кој се наменети Условите за планирање.**

Половите на развој ги формираат оските на развојот. Со Просторниот план на Република Македонија дефинирани се пет оски на развој од кои релевантни за Општината на чиј простор се наоѓа локацијата за која се наменети Условите за планирање се три развојни оски.

Со Просторниот план на Република Македонија дефинирани се пет оски на развој од кои релевантна за општината на чиј простор припаѓа локацијата за која се наменети Условите за планирање е “Северната развојна оска” која се формирала по Втората светска војна до денес, во северниот и западниот дел на државата поврзувајќи ги градовите: Струга - Охрид - Кичево - Гостивар - Тетово - Скопје - Куманово - Крива Паланка. Оваа оска продолжува на исток кон Кустендил-Р Бугарија и на запад кон Елбасан-Р Албанија.

Развојните оски имаат значајна улога во просторната организација, а во прв ред за модернизација на патиштата, за изградбата на далекуводи, гасоводи итн., со што ќе се создадат предуслови за поттикнување на развојот на вкупната економија во Регионот и интегрален просторен развој на Државата.

При спроведувањето на стратегијата за организација и користење на просторот за производни и услужни дејности, решенијата во просторот треба да овозможат поголема атрактивност на просторот, заштита на природните и создадени ресурси и богатства, сообраќајно и информатичко поврзување, локациона флексибилност и почитување на објективните фактори на развојот.

Користење и заштита на земјоделско земјиште

Зачувувањето, заштитата и рационалното користење на земјоделското земјиште е основна планска определба и главен предуслов за ефикасно остварување на производните и другите функции на земјоделството, а конфликтните ситуации кои ќе произлегуваат од развојот на другите стопански и општествени активности ќе се решаваат врз основа на критериуми за глобална општествено-економска рационалност и оправданост со што ќе се постигнат следните зацртани цели:

- Запирање на тенденциите на прекумерна и стихијна пренамена на плодните површини во непродуктивни цели;
- Зголемување на продуктивната способност на земјоделското земјиште и подобрување на структурата на обработливите површини во функција на поголемо производство на храна;
- Привремено или трајно исклучување од процесот на производство на храна на терените каде концентрацијата на токсични материи од сообраќајни коридори во земјиштето, воздухот и водата се над дозволените норми;
- Рекултивирање и враќање на деградираното земјиште во земјоделска намена со мелиоративни и агротехнички зафати;
- Искористување на компаративните предности и погодности на одделни подрачја и стопанства за повисок степен на финализација и задоволување на потребите на преработувачките капацитети и нивна ориентација кон извоз;
- Обезбедување на материјални и други услови за дефинирање и реализација на програмата за реонизација на земјоделското производство поради рационално искористување на сите природни ресурси, човечки потенцијали и индустриско-преработувачки капацитети.

Согласно Просторниот план на Република Македонија просторот на Државата е поделен во **6 земјоделско стопански реони и 54 микрореони**. Предметната локација припаѓа на западниот земјоделско стопански реон со **7 микрореони**.

При изработка на планската документација, неопходно е воспоставување и почитување на ефикасна контрола на користењето и уредувањето на земјиштето и утврдување на нормите и стандарди за градба. Меѓу приоритетните определби на Просторниот план е заштитата на земјоделското земјиште, а особено стриктното ограничување на трансформацијата на земјиштето од I-IV бонитетна класа за неземјоделско користење, како и зачувување на квалитетот и природната плодност на земјиштето. Пренамената на земјоделското земјиште се регулира со Законот за земјоделско земјиште. Доколку при изработка на планската документација се зафаќаат нови земјоделски површини, надлежниот орган за одобрување на планските програми веднаш по завршка на истите до Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство поднесува барање за согласност за трајна пренамена на земјоделско земјиште во градежно.

Шуми и шумско земјиште

Планскиот концепт на развој на шумите и шумското земјиште утврден со Просторниот план на Република Македонија е насочен кон задоволување и остварување на следните поставени цели:

- Пошумување на терените каде е извршено разграничување на земјиштето - бонитирање, на терените каде се добиваат најголеми ефекти (зголемен прираст, подобрување на животната средина, туристичко-рекреативни цели и др.) и на терените каде постои и друга економска оправданост и итност (регулирање на водниот режим, ерозивни подрачја, заштита на населби,

патишта, војни, комунални и други објекти, хигиенски и санитарни функции и сл.);

- За трајно сочувување и унапредување на површините под шума како и зголемување на квалитетот на шумите, преведување на нискостеблените во високостеблени, реконструкција на деградираните шуми со што ќе се обезбеди зголемен прираст, подобрување на животната средина, за туристичко-рекреативни цели и др;
- Почитување на правната регулатива и нејзиното доследно спроведување за да се спречат бесправните сечи и други штетни активности во шумарството.

Проекцијата за пошумување со Просторниот план на Република Македонија се базира на постојните природни услови, во прв ред климатските, геолошките и педолошките, постојната состојба на шумите и шумското земјиште, загрозеноста на земјиштето од ерозија, загаденоста на воздухот и состојбата на животната и работната средина, како и врз база на економските состојби во државата.

Според планските предвидувања утврдени со Просторниот план на Република Македонија, во Регионот на Тетово се планира пошумување во шума и вон шума на околу 4.000 ha. Врз основа на тоа се предвидува дека во Тетовскиот регион вкупната површина под шуми ќе изнесува 40.200 ha, дрвната маса се проценува на износ од околу 3.400.000 m³ и вкупен годишен прираст од 101.000 m³.

Со цел да се отпочне реверзибилен процес, на враќање на шумата во терените каде таа некогаш постоела, и да се остварат оптимални користи од земјиштето и биолошките капацитети во шумарството, неопходно е строго придржување кон критериумите, принципите и проекциите за развој и унапредување на шумарството, дефинирани со Просторниот план на Република Македонија:

- Навремено изведување на одгледувачките и обновителните зафати со однапред одреден годишен изведбен план и програма;
- Во годишните планови и среднорочни програми за пошумување, апсолутна предност да се дава на површините со изразена ерозија и терените во непосредните сливови на вештачките акумулации;
- Пошумување на голините со автохтони видови на дрвја, особено околу изворите на вода предвидени за каптирање;
- Пошумување на голините и земјоделските површини, покрај фреквентните патишта, заради заштита од зголемениот степен на загаденост.

Водостопанство и водостопанска инфраструктура

Планирањето и реализирањето на активностите за подобрување на условите за живот согласно Просторниот план на Република Македонија треба да се во корелација со концептот за одржлив развој, кој подразбира рационално користење на природните и создадените добра. Одржливиот развој подразбира користење на добрата во мерка која дозволува нивна репродукција, усогласување на развојните стратегии и спречување на конфликти во сите области на живеење. Во развојот на водостопанството и водостопанската инфраструктура мора да се запази концептот на одржлив развој кој е насочен кон рационално користење на водата. Стратегијата за користење и развој на водостопанството е условена од

фактот дека Републиката е сиромашна со вода. Колку водите во одреден простор може да се сметаат за „воден ресурс“ зависи од можноста за нивно искористување, односно од можноста за реализирање на водостопански решенија со кои водите ќе се искористат за покривање на потребите од вода за населението, земјоделството, индустријата и за заштитата на живиот свет.

Со Просторниот план на Република Македонија на територијата на Републиката дефинирани се 15 водостопански подрачја (ВП): „Полог“, „Скопје“, „Треска“, „Пчиња“, „Среден Вардар“, „Горна Брегалница“, „Средна и Долна Брегалница“, „Пелагонија“, „Средна и Долна Црна“, „Долен Вардар“, „Дојран“, „Струмичко Радовишко“, „Охридско - Струшко“, „Преспа“ и „Дебар“. Оваа поделба овозможува пореално да се согледаат расположивите и потребните количини на вода за одреден регион.

Селото Бозовце, Општина Тетово, се наоѓа во водостопанското подрачје (ВП) „Полог“ кое го опфаќа сливот на реката Вардар, од изворишниот дел до водомерниот профил „Радуша“. На ВП „Полог“ припаѓа и сливот на реката Горна Радика со притоците зафатени со хидроенергетскиот систем „Маврово“.

Во ова ВП позначајни реки од десниот брег на реката Вардар се Дуфска Река и Лакавица, а од левиот брег се шарпланинските поројни реки: Маздрача, Боговињска, Пена, Теаречка Река и Бистрица. Покрај овие водотеци има и голем број порои кои дотекуват од Шар Планина. Левите притоки на Вардар се карактеризираат со голема поројност, нагло го менуваат падот по ободот на Полог и тука формираат големи плавини со нанос, што претставува голема опасност за населените места на и во подножјето на Шар Планина.

Во ВП „Полог“ I – III категорија на ерозија е застапена на 42,69% од вкупната површина, а IV - V категорија на ерозија е застапена на 57,31% од вкупната површина. Коефициентот на ерозија изнесува $z=0,38$, и спаѓа во IV категорија на разорност. Продукција на наносот изнесува $1.020.042 \text{ m}^3/\text{g}$, и проносот на наносот $604.885 \text{ m}^3/\text{g}$.

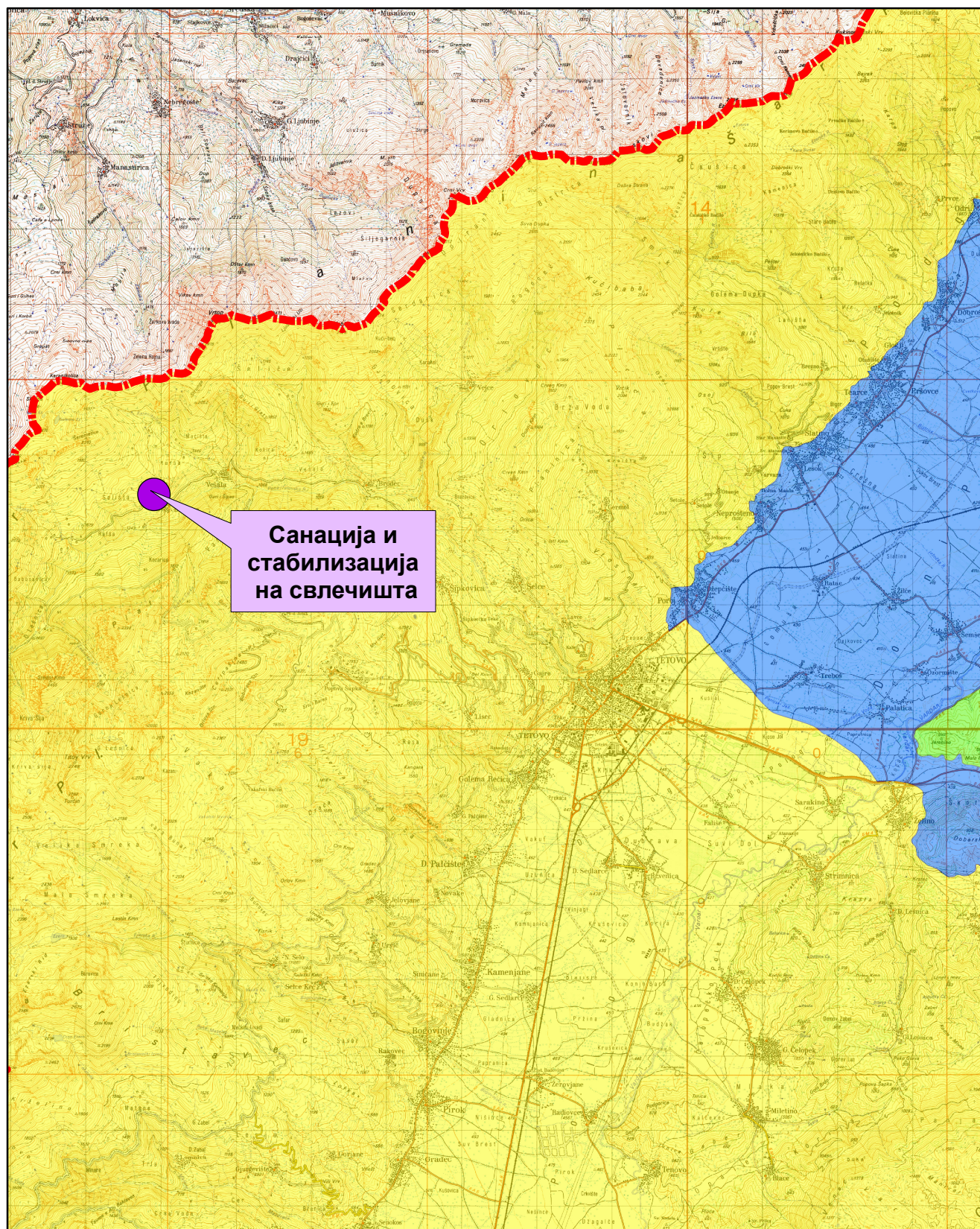
Големината на површините зафатени со ерозија како и интензитетот на тие процеси се важни бидејќи негативните ефекти се долгорочни. Како резултат на ерозивните процеси доаѓа до нарушување на природната рамнотежа и најголемите последици се јавуваат во долните теченија каде пороите причинуваат штети во населбите и инфраструктурните објекти.

Ерозијата ја зголемува опасноста од појава на порои, поплави и свлечишта. Одроните и свлечиштата се непогоди од кои одронетиот/лизнатиот материјал предизвикува штета на самото место на појава, но и подалеку бидејќи материјалот се транспортира и депонира низводно што може да предизвика катастрофални последици.

Најчести причини за појава на свлечишта и одрони се дејството на водата и активностите на човекот (промена на режимот на течењето на водите, менување на топографијата на теренот - неконтролирано создавање ископи и насипи на земјиштето, уништување на вегетацијата и др.).

Управувањето со ризици од одрони треба да се одвиваат во два правци: превентивни – следење на состојбите и превземање на превентивни активности за избегнување на ризиците и дејствувачки и санациони – справување со кризата и санација на последиците од катастрофата (поплава, свлечиште, одрон и сл.).

Местоположба на локацијата во однос на границите на заштитните зони на изворот Рашче

Државна граница

граница на 1-ва потесна з.з. на изворот Рашче

граница на 1-ва поширока з.з. на изворот Рашче

граница на 2-ра з.з. на изворот Рашче

граница на 3-та з.з. на изворот Рашче

Со превземањето на активности за санација и стабилизација на свлечиштето кај село Бозовце ќе се постигне заштита на: урбаните површини, инфраструктурните објекти – хидротехнички, енергетски, сообраќајни и на екосистемите

Во сливот на р. Вардар (од изворот до вливот на р. Пчиња, без р. Треска) регистрирани се 19 извори од кои најзначаен е изворот Рашче со штедрост $Q_{\text{ср/год}}=4,15\text{м}^3/\text{сек}$. Од изворот Рашче се водоснабдува градот Скопје и приградските населби во регионот. За заштита на извориштето Рашче донесена е „Одлука за определување на заштитни зони за заштита на водозафатниот објект извор „Рашче“, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитни зони и картографски приказ“ (Сл.весник на РСМ, бр. 3/21), каде се дефинирани четири заштитни зони:

- Прва потесна заштитна зона (зона на строг санитарен надзор);
- Прва поширока заштитна зона;
- Втора заштитна зона (зона на санитарно ограничување);
- Трета заштитна зона (зона на хигиенско епидемиолошко следење и набљудување).

Предметниот опфат се наоѓа во третата заштитна зона (зона на хигиенско епидемиолошко следење и набљудување) на изворот Рашче. Санацијата и стабилизацијата на свлечиштето кај селото Бозовце е во прилог на мерките и условите за заштита на извориштето Рашче.

Енергетика и енергетска инфраструктура

Од аспект на енергетиката и енергетската инфраструктура со Просторниот план на Република Македонија се дефинираат состојбите, потребите и начините на задоволување на потрошувачката на разните видови на енергија во Републиката. При тоа приоритет се дава на намалување на увозната зависност на енергенти и енергија, односно задоволување на потрошувачката со домашно производство.

Според статистичките податоци последниве години во Републиката над 30% од потрошената електрична енергија е од увозно потекло за што се одвојуваат големи девизни средства. Зголемената потрошувачка на енергетски горива ја наметнува потребата од подобрувањето на енергетската ефикасност. Европската регулатива “Европа 2020” за паметен, одржлив и сеопфатен развој предвидува мерки за намалување на емисиите на издувни гасови, зголемување на користењето на обновливи извори на енергија и зголемување на енергетската ефикасност. Имплементирањето на овие мерки, ќе придонесе за подобра односно поквалитетна иднина за следните генерации, отворање на нови работни места, а истовремено се обезбедуваат услови за одржлив развој. Со рационално искористување на енергетските извори им се овозможува на идните генерации да имаат ресурси за сопствен раст и развој.

Размената на електрична енергија помеѓу балканските електроенергетски системи (чии земји најчесто се увозници) е многу значајен фактор за натамошниот развој. Електроенергетските системи на балканските земји треба да бидат поврзани со конективни водови кои што нема да преставуваат тесно грло во трансмисија на потребните количини на електрична моќност. Републиката досега има 400 kV конективни водови со Грција (кон Солун и Лерин) и Косово (Косово-Б) и

кон Бугарија (Црвена Могила), а во план е градбата на вод кон Албанија. Планираната, со Просторниот план на РМ, траса на водот од Скопје5 кон Србија е сменета и изграден е водот Штип-Србија.

Локацијата наменета за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, нема конфликт со постојните и планирани преносни водови, кои минуваат далеку од оваа локација.

Гасовод

Природниот гас, со сегашната потрошувачка, малку е застапен во енергетскиот сектор во Републиката. Со негова зголемена употреба се воведува еколошки поприфатливо гориво кое со својот хемиски состав и висока калорична моќ, претставува одлична замена за нафтата, нејзините деривати, јагленот и другите цврсти и течни горива. Природниот гас испушта помалку штетни материи во однос на другите енергенти, заради што аерозагадувањето е сведено на минимум.

Изградениот крак Жидилово-Скопје е дел од меѓународниот транзитен гасоводен систем Русија-Романија-Бугарија-СМакедонија. Се планира во идниот период доизградба на гасоводната мрежа во Републиката и поврзување со мрежите на соседните држави што ќе овозможи зголемување на сигурноста во снабдувањето на сите региони во Републиката, но и урамнотежување на потрошувачката во текот на целата година.

При проширувањето и натамошната доизградба на гасоводниот систем се планира да се изгради делница-5 Скопје-Кичево со што ќе се овозможат поволни услови за развој на гасоводната мрежа во овој регион. Трасата на планираниот гасовод од делницата-5 ќе минува на 22,3km југоисточно од оваа локација.

Население

Утврдувањето на концептот на просторната организација, уредувањето и користењето на територијата на Републиката, а во контекст на тоа и стопанската структура, зависи од развојот, структурните промени и просторната дистрибуција на населението.

Врз основа на прогноза за бројот, структурата, темпото на растежот, критериумите за разместување и подвижноста, треба да се покаже просторно-временската компонента на остварување на идната организација и уредување преку демографскиот аспект.

Демографските проекции, кои на планирањето му даваат нова димензија, покажуваат или треба да покажат, како во иднина ќе се формира населението, неговиот работен контингент (работна сила) и домаќинствата и како треба да придонесат кон сестрано согледување на идната состојба на населението како произведен дел, потрошувач и управувач - креатор.

Тргнувајќи од определбата дека **популациската политика преку систем на мерки и активности** треба да влијае врз природниот прираст, се оценува дека за обезбедување на плански развој и излез од состојбата на неразвиеност се наметнува водењето активна популациска политика во согласност со можностите

на социо-економски развој на Републиката. Во овие рамки треба да се води единствена популациска политика со диференциран пристап и мерки по одделни подрачја, со цел да се постигне **оптимализација во користењето на просторот и ресурсите**, хуманизација на условите за семејниот и општествениот живот на населението, намалување на миграциите, како и создавање на услови за порамномерен регионален развој на Републиката.

Како демографска рамка, населението е значајна категорија која треба да се има во предвид при апроксимацијата на потенцијалните работни ресурси и потенцијалните потрошувачи и корисници на сите видови услуги.

Урбанизација и мрежа на населби

Урбанизацијата како сложен, динамичен процес треба да претставува основна рамка и влијателен фактор во насочувањето на долгорочниот просторен развој на Република Македонија.

Процесот на урбанизација веќе се одвива, а и во наредниот период ќе се одвива во општествено-економски услови во кои приватната иницијатива и пазарното стопанство ќе имаат значајно место и насочувачка улога во дефинирањето на перспективниот долгорочен просторен развој.

Условите за планирање на просторот се наменети за **санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово**, чија изведба би требало да предизвика позитивни импулси и ефекти врз целото непосредно окружување од аспект на повисока организација, инфраструктурна опременост и уреденост на просторот и се разбира економски ефекти.

Ваквите и слични иницијативи на соодветен начин се вградени во основните цели на урбанизацијата и развој и уредување на селските населби, дефинирани во Просторниот план на Република Македонија:

- децентрализиран, рамномерно територијално распределен развој на целата територија,
- усогласување на динамиката на процесот на просторната прераспределба на населението со динамиката на стопанскиот развој;
- стимулирање на развојот на недоволно развиените и депопулираните подрачја;
- интензивирање на функционалните врски во доменот на стопанството и услугите помеѓу соседните градски центри со координирано, заедничко организирање на активностите;
- создавање услови за непречено вршење на основните човекови активности (функции), обезбедување висок степен на заштита на животната средина и запазување на принципите на одржлив развој;
- интензивирање на позитивните форми на трансформација и социо-економски развој на селото преку оптималното искористување на ресурсите и зголемена динамика на економскиот развој, во согласност со современите принципи на пазарното стопанство;

- зголемување на нивото на економската и социјалната згриженост, со непосредно влијание врз зголемувањето на мотивираноста на селското население и искажување на траен интерес за опстанок во матичната средина, целосна афирмација на сите аспекти на живеење и стопанисување во руралната средина и создавање на неопходна економска и социјална сигурност;
- зголемено ниво на функционална и комунална опременост и планско уредување на селските населби, подобрување на локалната сообраќајна инфраструктура и ефикасна комуникациска поврзаност со центрите од повисоко ниво.

Просторниот план се залага за концепт на интегрален и полифункционалниот пристап во **организација и уредување на руралните простори**, како појдовна основа за развој и унапредување на квалитетот на живеењето, при што приоритетна задача претставува **целосното активирање на расположивите потенцијали**, релевантни за развој на стопанството, кои ќе бидат искористени за создавање на систем за ефикасно организирано пазарно стопанисување.

Во рамките на насоките за изработка на планови од пониско ниво, кои ги дава Просторниот план, за комплекси од ваков тип треба да се почитува:

- избор и распоред на активности согласно со природните услови, расположивата работна сила и постојните стопански капацитети;
- создавање можности за отворање нови работни места во населби и подрачја каде треба да се задржи постојното население и да се насочат миграциите;
- обезбедување на спроведување на постојните закони и прописи со кои се заштитува просторот, ресурсите и националното богатство и се организира и уредува просторот со цел за вкупен развој, а особено во однос на:
 - бесправната градба;
 - стопанисувањето со шумите, земјоделското земјиште, водите и друго;
 - заштита на создаденото и природното богатство;
 - насоките и критериумите за уредување на просторот надвор од градежните подрачја треба да се утврдат со помош на стручни основи и упатствата од ресорите на земјоделството, водостопанството, шумарството и заштитата на животната средина.

Домување

Од неколкуте основни функции во населбите, **домувањето** е најголем потрошувач и корисник на просторот, основна содржина на населбите и основен елемент на просторното и урбанистичко планирање. Домувањето општо, а станбената изградба посебно е битна компонента на социјалниот и општествениот развој, организација и уредување на просторот и подигнување на животниот стандард на населението.

Во просторно планските документи домувањето често се набљудува како последица на промените во другите развојни сфери. Примената на концепцијата на полицентричен развој го третира домувањето како посебен тип на развоен ресурс, особено битно за неразвиените подрачја како нови жаришта на развој.

Бидејќи вложувањето во станбената изградба чини голем дел од приходот на секое домаќинство без стан, очигледно дека во услови на рационално работење и се поостра економска конкуренција, станбеното прашање на работниците, како и оние кои бараат вработување станува се поважна развојна околност. Порастот на цената на станбената изградба и одржување ќе влијае на промена на просторната стратегија на развој на голем број претпријатија кои ќе бидат принудени да ги лоцираат своите погони таму каде веќе постојат работници со решено станбено прашање.

Просторното разместување на новите стопански претпријатија треба да се базира на постоечкиот станбен фонд во помалите населби и нивните технологии во склад со квалификационата структура на населението на таквите подрачја. На тој начин, постоечкиот станбен фонд, како една од почетните развојни ресурси на овие населби станува поттик за јакнење на постоечките и создавање на нови центри, на развој во функција на полицентричен развој.

Во тој контекст оваа иницијатива за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран hazard и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, го подржува концептот, кој нуди квалитетни услуги во функција на стопанскиот развој а кој се базира на популацијата и станбениот фонд во населбите во непосредна близина.

Јавни функции

Организацијата на јавните функции, согласно планираната мрежа на населби, поаѓа од постојната мрежа на јавните функции во регионот под претпоставка дека идниот развој на истите ќе се развива во согласност со економските, институционалните и други промени во него.

Концепцијата на организација на јавните функции се надополнува и усогласува со промените во политичко-институционалниот систем на државата, како и со новите тенденции и праксата на организирање и финансирање на овие дејности. Мотивите, интересите и инвестиционите критериуми на приватните инвеститори, различните фондации, ќе бидат значајни за организирање на јавните функции во одделни подрачја.

Локацијата за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран hazard и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, е надвор од урбаниот опфат на најблиската населба и нема препораки за организација на јавни функции на неа, што значи дека се исклучени и можностите за било каков конфликт помеѓу два типа на функции.

Индустрија

Развојот и просторната разместеност на индустријата претставува значаен фактор за поттикнување на развојот на вкупната економија и модернизација на другите области од економскиот и општествениот живот. Ефикасното и успешно спроведување на насоките и определбите за поттикнување на развојот на индустриските дејности и нивно рационално разместување во просторот ги

детерминираат позитивните промени и во другите сегменти на економијата: пораст на вработеноста, зголемување на бруто домашниот производ, подобрување на животниот стандард и др.

Во планскиот период, индустриското производство се очекува да биде застапено во сите општини и да остварува растеж кој ќе придонесе за зголемување на вработувањето, подобрување на условите за живеење на граѓаните на поширокиот простор на земјата.

Со планскиот и организиран начин на ширењето на инфраструктурата и создавањето на други погодни услови за локација на производни капацитети во просторот околу општинските центри и во поширокиот рурален простор, се обезбедуваат основи врз кои може да се очекува во планскиот период да се остварува просторната разместеност на индустријата, преку моделот на концентрираната дисперзија.

Факторите за развој како што е инфраструктурата, прометните врски, пазарот и другите расположиви ресурси, овозможуваат остварување на определбите предвидени со Просторниот план на Република Македонија за дисперзија на индустријата и за локација на индустриските капацитети во просторот околу градовите и општо во поширокиот рурален простор. При тоа треба да се има во предвид определбата во планскиот просторен развој на индустријата за примена на принципите и стандардите за заштита на животната средина и одржлив локален развој.

Сообраќај и врски

Комуникациската мрежа на Република Северна Македонија, сочинета од повеќе комуникациски потсистеми, е етаблирана преку системот за сообраќај и врски врз чија основа, помеѓу другото, се темели и организацијата на просторот на државата. Комуникациските системи во Републиката, кои се од особено значење за развојот на стопанските активности, се очекува да се подобруваат, унапредуваат и да се развиваат во две насоки на развој на комуникациите:

- екстерното поврзување на државата (стратешки коридори);
- интерното поврзување во државата (регионални и локални потреби).

Основа за *екстерното поврзување* на државата се дефинираните комуникациски коридори согласно меѓународните конвенции и препораки, што воедно се и основа за ориентација кон европските и балканските определби за економски и технолошки комуникации, што е од особено значење за извозот.

Основата за *интерното поврзување* во државата односно планирање и развој на патната мрежа на Државата се базира на категоризација на патиштата, на стратешки дефинирани меѓународни коридори за патен сообраќај, на досега изградената европска патна мрежа-ТЕМ со “Е” ознака на патиштата, на досега изградената магистрална и регионална патна мрежа, како и на определбите од долгорочната стратегија за развој.

Мрежата на патишта “Е” ознака што ги дефинира меѓународните коридори за патен сообраќај низ Републиката се: Е-65, Е-75, Е-850, Е-871.

Според Просторниот план на Република Македонија, автопатската и магистрална патна мрежа релевантна за предметниот простор е:

- Е-65 што се поклопува со делови од магистралните патишта М-3, М-4 и М-5 - (СР-Блаце-Скопје-Тетово-Кичево-Требеништа-Охрид-Битола-Меџитлија-ГР) - коридор за патен сообраќај во насока север-југ;
- М-4 - (АЛ-Ќафа Сан-Струга-Кичево-Скопје-Миладиновци-М-1).

Врз основа на **Одлуката за категоризација на државните патишта** („Службен весник на Република Македонија” број (133/11, 20/12, 41/12, 107/13, 17/14, 190/14 и 168/18) овој магистрален патен правец се преименува со ознаката:

- А2 - (Граница со Бугарија - ГП Деве Баир - Крива Паланка - Страцин - Романовце - Куманово - Миладиновце - обиколница Скопје - Тетово - Гостивар - Кичево - Требениште - Струга - граница со Албанија - ГП Ќафасан).

Во идната патна мрежа на Републиката, основните патни коридори ќе ги следат веќе традиционалните правци во насока север-југ (коридор 10), односно исток-запад (коридор 8), што се вкрстосуваат во просторот помеѓу градовите: Скопје, Куманово и Велес. На тој начин дел од магистралните патишта во Републиката ќе формираат три основни патни коридори, што треба да се изградат со технички и експлоатациони карактеристики компатибилни со системот на европските автопатишта (ТЕМ):

- север-југ: М-1 (Србија - Куманово - Велес - Гевгелија - Грција),
- исток-запад: М-2 и М-4 (Бугарија-Крива Паланка-Куманово-Скопје-Тетово-Струга-Албанија и крак Скопје - Србија),
- исток-запад: М-5 (Бугарија - Делчево - Кочани - Штип - Велес -Прилеп - Битола - Ресен - Охрид- Требеништа - М4 (крак Битола -граница со Грција).

На автопатската и магистралната патна мрежа се надоврзуваат **регионалните патишта**, што заедно со локалните категоризирани патишта ќе ја сочинуваат патната мрежа на Републиката.

Релевантен регионален патен правец за предметната локација, според Просторниот план на Република Македонија, влегува во групата на регионални патишта "Р1" и е со ознака:

- Р1209 - (Тетово-врска со Р1206-Попова Шапка).

Динамиката за реализација на мрежата, што ќе овозможи целосно опслужување на Републиката, ќе биде во функција на сообраќајните потреби (очекуваниот обем на сообраќајот), потребите за интеграција во европскиот патен систем, како и економската моќ на државата, а трасите на меѓународните и магистралните патишта, задолжително ќе поминуваат надвор од населените места и се предлага да се решаваат со денивелирано вкрстосување со останатата патна мрежа.

При планирање да се почитува Законот за јавни патишта („Службен весник на Република Македонија” број 84/08, 52/09, 114/09, 124/10, 23/11, 53/11, 44/12, 168/12, 163/13, 187/13, 39/14, 42/14, 166/14, 44/15, 116/15, 150/15, 31/16, 71/16, 163/16 и 174/21).

Железнички сообраќај: Концепцијата за развој на железничкиот систем базира на потребата за модернизација и проширување на железницата во целина,

како и поврзување на железничката мрежа на Републиката со соодветните мрежи на Република Бугарија и Република Албанија.

Железничката мрежа на Републиката, во планскиот период, треба да ја сочинуваат: магистрални железнички линии од меѓународен карактер, регионални линии и локални линии.

Магистрални железнички линии од меѓународен карактер:

- СР- Табановце-Скопје-Гевгелија-ГР.....213,5 km
- СР - Блаце-Скопје31,7 km
- СР -Кременица-Битола-Велес.....145,6 km
- БГ -Крива Паланка-Куманово84,7 km
- АЛ-Струга-Кичево-Скопје.....143,0 km

Покрај постојните врски Табановце и Блаце на север, односно Гевгелија и Кременица на југ, ќе се изврши и соодветно поврзување на исток кон Република Бугарија, односно на запад кон Република Албанија, со што ќе се овозможи целосно интегрирање на македонскиот железнички систем со соодветните системи на соседните држави.

Во планскиот период меѓудругото, се очекува развој на интегралниот транспорт, односно техничко-технолошкото доопремување на Македонските железници за извршување на задачите и за вклучување во меѓународниот сообраќај, што е во согласност со стратегијата на развојот на железничкиот сообраќај и со реалните можности на Државата.

Воздушен сообраќај: Воздушните патишта во Државата се интегрален дел од европската мрежа на воздушни коридори со ширина од 10 наутички милји во кои контролирано се одвиваат прелетите над територијата на државата.

Примарната аеродромска мрежа во Државата треба да ја сочинуваат вкупно 4 аеродроми за јавен воздушен сообраќај, и тоа во Скопје, Охрид, Струмица и Битола. Аеродромот во Скопје е оспособен за прием и опрема на интерконтинентални авиони, аеродромот во Охрид е реконструиран во повисока-II категорија, а новите аеродроми што се предвидуваат во Струмица и Битола се предвидени да бидат со доминантна намена за карго транспорт на стоки.

Секундарната аеродромска мрежа се предлага да ја сочинуваат сегашните 5 реконструирани и технички доопремни спортски аеродроми и вкупно 15 аеродроми за стопанска авијација, од кои 7 нови. Покрај тоа треба да се уредат и околу 20 терени за дополнителен развој на воздухопловниот спорт и туризам во согласност со меѓународните прописи за ваков вид на аеродроми.

Радиокомуникациска мрежа и антенски системи

Радиокомуникациска мрежа е јавна електронска комуникациска мрежа со која се обезбедува емитување, пренос или прием на знаци, сигнали, текст, слики и звуци или други содржини од каква било природа преку радиобранови. Основни елементи на примопредавателниот систем се: антените, антенските столбови, водови, засилувачи и друго.

Јавните електронски комуникациски мрежи треба да се планираат, поставуваат, градат, употребуваат и слично под услови утврдени со Законот за

електронските комуникации, прописите донесени врз основа на него, прописите за просторно и урбанистичко планирање и градење, прописите за заштита на животната средина, нормативите, прописите и техничките спецификации содржани во препораките на Европската Унија.

Изложеноста на јавноста на нејонизирачко електромагнетно зрачење со пуштањето во работа на антенски систем не треба да ги надминува вредностите пропишани со Упатството за гранични вредности при изложеност на нејонизирачко зрачење издадено од Меѓународна комисија за заштита од нејонизирачко зрачење (ICNIRP – International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection). Агенцијата за електронски комуникации врши контрола со мерење на нејонизирачкото електромагнетно зрачење, со цел да ја утврди усогласеноста на антенските системи со граничните вредности.

Оператори на мобилната телефонија во Републиката се: М-Телеком, А1 Македонија, Телекабел и Лајкамобајл. Тие во своите секојдневни развојни активности вршат:

- Квалитетно мрежно покривање со мобилен сигнал на:
 - региони, општини, населени места,
 - подрачја од јавен интерес (културно-историски, спортски, стопански, индустриски, погранични зони и др.),
 - сообраќајна и транспортна инфраструктура.
- Подготовка на проекти за развој на мрежата согласно постоечката инфраструктура на теренот.
- Усогласување на развојните планови со одделни институции на државата (министерства, управи и сл.).

Овој регион, покриен е со сигнал на мобилна телефонија на мобилните оператори.

Кабелска електронска комуникациска мрежа - се користи за дистрибуција на јавни електронски комуникациски услуги до крајниот корисник. Пристапниот дел на мрежата е изграден од кабли (од бакарни парици, коаксијални, хибридни коаксијално-оптички и/или оптички) и придружни дистрибутивни и изводни точки: канали, цевки, кабелски окна/шахти, надворешни ормари и др.

Јавната кабелска електронска комуникациска мрежа и придружните средства треба да се планираат, проектираат, поставуваат и градат на начин кој нема да ја попречува работата на другите електронски комуникациски мрежи и придружни средства, како ни обезбедувањето на другите електронски комуникациски услуги.

Изградбата на јавните електронски комуникациски мрежи и придружни средства треба да се обезбеди:

- заштита на човековото здравје и безбедност,
- заштита на работната и животната средина,
- заштита на просторот од непотребни интервенции,
- заштита на инфраструктурата на изградените јавни електронски комуникациски мрежи,
- унапредување на развојот и поттикнување на инвестиции во јавните електронски комуникациски мрежи со воведување на нови технологии и

услуги, а особено со воведување на следни генерации на јавни електронски комуникациски мрежи.

АД “Македонски Телекомуникации” и останатите оператори за своите корисници обезбедуваат широк опсег на услуги како што се: говорни услуги (вклучувајќи услуги со додадена вредност), услуги за пренос на податоци, пристап до Интернет, мобилни комуникациони услуги, јавни говорници и др. Комуникациските услуги се обезбедуваат врз основа на добро воспоставената електронска комуникациска мрежа со примена на најсовремени технологии.

Телефонските корисници во ова подрачје во електронско комуникацискиот сообраќај приклучени се преку телефонската централа во **Тетово**.

Операторите на јавна кабелска електронска комуникациска мрежа треба да обезбедат можност за широкопојасен пристап до услуги (broadband) со големи брзини на: 100% од домаќинствата покриени со мрежата на операторот со можност за пристап до јавната комуникациска мрежа со брзина на пренос од 30 Mbps и најмалку 50% од домаќинствата покриени со мрежата на операторот со можност за пристап до јавната комуникациска мрежа со брзина на пренос од 100 Mbps.

За новопланираните градби, изградената електронска комуникациска инфраструктура за пренос со големи брзини треба да им овозможи на сите корисници слободен избор на оператор, а на сите оператори пристап до градбите под еднакви и недискриминаторски услови.

Заштита на животната средина

Анализата на влијанијата врз животната средина, како превентива, има за цел да ги идентификува можните проблеми, да ги рационализира трошоците и да направи оптимален избор на мерките за заштита на животната средина. За разлика од “пасивниот” пристап, со кој се применуваат заштитни мерки по настанатиот проблем, што претставува финансиско оптоварување на производителите, давачите на услуги и општеството во целост, превентивната заштита на животната средина се трансформира во елемент на развој и појдовна основа за глобалното управување со животната средина засновано на принципите на одржливиот развој. Одржувањето на континуитет во следењето на состојбите во медиумите и областите на животната средина, дава претстава за трендот на промени кои настанале во текот на подолг временски период на анализираното подрачје, како основа за планирање и предвидување на промените кои би можело да се очекуваат во животната средина во временската рамка на која се однесува планскиот документ.

Анализите на начинот на изведба, активностите кои би се одвивале во текот на санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, и активностите кои би се превземале во насока на одржување во текот на експлоатациониот период, овозможуваат утврдување на изворот на евентуалните негативни влијанија врз животната средина во текот на двете фази.

Во периодот на изградба, земјаните активности ќе бидат главен извор на негативно влијание врз животната средина. Во оваа фаза се вклучени следните активности:

Подготвителни активности: во кои се вбројуваат расчистување на локацијата, отстранување на вегетацијата и подготовка на тлото;

Градежни активности: во кои се вбројуваат земјаните активности (усеци, насипи, ископи или набивање на земјиштето и др.) и истите се однесуваат на сите елементи на изведба.

Во тек на експлоатациониот период, редовните активности и активностите кои се превземаат во интервентни случаи (инспекција, поправки, замена на делови и сл.) би можеле да имаат негативно влијание врз животната средина. Времените објекти (кампови) кои би служеле како место во кое би престојувале работниците во периодот на извршување и спроведување на активностите, исто така претставуваат потенцијален извор на загадување на животната средина.

Влијанија врз животната средина се одразуваат преку специфичните промени што се јавуваат во сите медиуми на животната средина. Промената на условите само во еден медиум може да предизвика промена во сите останати.

Со цел да се обезбеди заштита и унапредување на животната средина при санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, потребно е да се почитуваат одредбите пропишани во законската регулатива од областа на заштита на животната средина и подзаконските акти донесени врз нивна основа.

Предметната локација се наоѓа во III заштитна зона на изворот Рашче, заради што треба да се почитуваат одредбите пропишани во Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор “Рашче”, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (“Службен весник на РСМ”, број 3/21), кои се однесуваат на оваа зона.

При реализација на предвидените активности на терен да се внимава да не дојде до искористување на земјиштето на начин и обем со кој би се загрозиле неговите природни вредности. Озеленување на површините со автохтони видови, со цел да се добие разновиден и богат пејзаж во една просторно - естетска и функционална целина.

Да се превземат активности за намалување на бучавата и вибрациите од опремата, со цел да се избегнат негативните ефекти од бучавата и да се почитуваат пропишаните гранични вредности за дозволено ниво на бучава во животната средина.

Помошните и пратечките градежни објекти (магацински објекти за материјали, алати и гориво, и други помошни објекти), кои ќе се користат во фазата на санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце, треба да бидат лоцирани на поголеми растојанија од коритата на водотеците и површините под шуми, квалитетни земјоделски површини, населени места и заштитено и предложено за заштита природно наследство.

Да се следи и контролира присуството на загадувачки материи во воздухот при санацијата и стабилизацијата на свлечиштата кај с.Бозовце, со цел да се одржи квалитетот на воздухот во граници на дозволените нивоа на емисии.

Да се спроведе организирано управување со отпадот со цел да се минимизира негативното влијание врз животната средина, животот и здравјето на луѓето. Создавачот и/или поседувачот на отпадни материи и емисии ги сноси сите трошоци за санација на евентуално предизвиканите нарушувања во животната средина.

Да се избегне губење, модификација и фрагментација на живеалиштата и прекумерно искористување на природните богатства, со цел да се намалат или целосно елиминираат негативните последици врз стабилноста на екосистемите.

Заштита на природното наследство

Од областа на **заштита на природата** (*природното наследство, природните реткости и биолошката и пределската разновидност*), документацијата за предметниот простор треба да се усогласи со Просторниот план на Република Македонија, врз основа на режимот за заштита, ќе се организира распоред на активности и изградба на објекти кои ќе се усогласат со барањата кои ги поставува одржливото користење на природата и современиот третман на заштитата.

Особено внимание при заштита на природата, треба да се посвети на начинот, видот и обемот на изградбата што се предвидува во заштитените простори за да се одбегнат или да се надминат судирите и колизиите со инкомпатибилните функции. За таа цел е неопходно почитување на следните принципи:

- Оптимална заштита на просторите со исклучителна вредност;
- Зачувување и обновување на постојната биолошка и пределска разновидност во состојба на природна рамнотежа;
- Обезбедување на одржливо користење на природното наследство во интерес на сегашниот и идниот развој, без значително оштетување на деловите на природата и со што помали нарушувања на природната рамнотежа;
- Спречување на штетните активности на физички и правни лица и нарушувања во природата како последица на технолошкиот развој и извршување на дејности, односно обезбедување на што поповолни услови за заштита и развој на природата;
- Рационална изградба на инфраструктурата;
- Концентрација и ограничување на изградбата;
- Правилан избор на соодветна локација.

Согласно Законот за заштита на природата („Службен весник на Република Македонија“ број 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15, 39/16, 63/16, 113/18 и 151/21) и Законот за животна средина („Службен весник на Република Македонија“ број 53/05, 81/05, 24/07, 159/08, 83/09, 48/10, 124/10, 51/11, 123/12, 93/13, 187/13, 42/14, 44/15, 129/15, 192/15, 39/16, 99/18 и 89/22) потребно е внесување на мерки за заштита на природата при планирањето и уредувањето на просторот и истите треба строго да се почитуваат.

Согласно Студијата за заштита на природното наследство, изработена за потребите на Просторниот план на Република Македонија, просторот кој е предмет на разработка за санација и стабилизација на свлечишта кај С.Бозовце

со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, навлегува во предложен за заштита Национален парк Шар Планина:

ШАР ПЛАНИНА

НП (Национален парк - предложен за заштита)

Високиот планински масив на Шар Планина се протега во крајниот северозападен дел од Република Македонија, по должината на границата со Република Србија. Планината лежи меѓу двете ниско спуштени котлини - Полошката на југоисток и Призренско-метохиската на северозапад. На Шар Планина се среќаваат цела низа на многу интересни релјефни облици, меѓу кои најизразени се глацијалните, флувијалните, карстните, денудационите и нивационите геоморфолошки појави. Така, дејствувањето на глацијалниот процес оставил соодветни траги, изразени во вид на разновидни фосилни глацијални облици. Тоа се појавите на циркови, кои лежат под највисоките возвишенија, главно со над 2.000 метри надморска висина, ледничките долини, глацијалните рамења, стриите и мутонираните стени. Како карактеристични облици на глацијалната ерозија се и бедемите, кои се создадени од нанос на моренски материјал. Иако не толку изразени, на Шар Планина се среќаваат и карстни појави, застапени во вид на шкрапи и вртачи, а во зоната на периглацијалните области постојат разновидни фосилни и рецентни нивациони појави. Овие микро облици на релјефот, претставени се во облик на камени струи и мориња од камења. На многу места на Шар Планина можат да се сретнат и особено интересни мали денудациони форми. Оваа висока и пространа планина, особено е богата и со разновидни хидрографски појави: извори, потоци, реки и глацијални езера. Од реките, наголема е Пена (36, 8 km), потоа Маздрача, Теарачка Бистрица и други, а од 27-те глацијални езера најголемо е Боговинското Езеро (66 880 m²). Заради исклучителното богатство со растителен и животински свет, Шар Планина се вбројува во еден од најголемите и најзначајните европски центри биолошко разнообразие. Се претпоставува дека целокупната флора на масивот, почнувајќи од топлите клисури и термофилните шуми во подножјето, преку планинските региони, па се до највисоките алпски делови, брои повеќе од 1500 таксони. Тука, посебно треба да се истакнат реликтните и ендемичните видови, кои претставуваат вистински реткости на македонската и балканската флора. Најголемата флористичка вредност на Шар Планина ја сочинуваат ендемичните видови, кои на овој простор ги има околу 150. Многу од нив се со балканско распространување (*Lilium albanicum*, *Pinus peuce*, *Ranunculus montenegrinus*, *Thlaspi bellidifolium*, *Silene sendtneri*, *Geum coccineum*, *Trifolium noricum*, *Anthyllis scardica*, *Acer heldreichii*, *Saxifraga coryophylla*, *Centranthus juncus*, *Soldanella dimonieii*, *Sideritis scardica*). Од посебна важност се бројните локални ендемити (*Crocus scardicus*, *Narthecium scardicum*, *Draba korabensis*, *Draba doerfleri*, *Allysum scardicum*, *Barbarea arcuata*, *Dianthus scardicus*, *Potentilla doerfleri*, *Oxithropis korabensis*, *Pancicia serbica*, *Viola schariensis*, *Verbascum scardicum*, *Melampyrum scardicum*, *Hieracium kobilicianum*). Посебно место заземаат реликтните видови. Од нив, со поголема застапеност се терциерните реликти (*Picea exselsa*, *Pinus mugo*, *Taxus baccata*, *Ruscus hypoglossum*, *Silene schmuckeri*, *Rhododendron ferrugineum*, *Arctostaphylos uva ursi*, *Rhamnus pumila*, *Primula longiflora*, *Gentiana lutea*,

Sambucus racemose, *Artemisia petrosa*...), и глацијалните реликти (*Elyna myosuroides*, *Carex curvula*, *Listera cordata*, *Trolius europaeus*, *Anemone narcissiflora*, *Arabis alpina*, *Salix herbacea*, *Dryas octopetalla*, *Myricaria germanica*, *Primula minima*, *Loiseleuria procumbens*, *Empetrum nigrum*, *Linaria alpina*, *Campanula alpina*, *Aster alpinus*...). Шар Планина е позната и по фаунистичката разновидност. Меѓу многубројните видови птици, од посебно значење се тие што се наоѓаат на списокот на природни реткости на Р.Македонија: *Aquila chrysaetos*, *Gyps fulvus*, *Falco peregrinus*, *Falco subbueto*, *Buteo buteo*. Од претставниците на класата цицачи, на овој масив доминираат главно оромедитерански и бореални фаунистички елементи. Во посебно атрактивни видови спаѓаат: *Ursus arctos*, *Lynx lynx*, *Felis sylvestris*, *Lutra lutra*, *Mustela erminea*, *Microtus nivalis*, *Sus scopa*, *Rupicapra rupicapra*, *Capreolus capreolus*, *Canis lupus*, *Vulpes vulpes*, *Martes foina*, *Martes martes*, *Meles meles*.

Во сливното подрачје на реката Пена, во регијата на смрчата, значаен е хабитатот за повеќе видови терестични полжави, помеѓу кои и ендемичните *Helicigona trizona ljubetensis* и *Gyalina mirabilis* и ендемичниот гол полжав *Deroceras turricum*, како и заштитениот, според Бернската конвенција: Анекс 2, лозов полжав *Helix pomatia*.

Националниот парк Шар Планина е прогласен во 2021 година, согласно Законот за прогласување на дел од Шар Планина за Национален парк (Службен весник на Република Северна Македонија, број 151/2021).

Мал дел од просторот кој е предмет на разработка за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, навлегува во предложен за заштита споменик на природата Река Пена:

РЕКА ПЕНА СП (Споменик на природата- предложен за заштита)

Извориштето и се наоѓа на источната страна на Џинибег на н.в. од 2230 м. Температурата на изворите изнесува 20°C. Реката во горниот тек на неколку места понира. Претставува типична планинска река богата со водна фауна, особено со *Salmo trutta fario Linnaeus*. Реката протекува низ многу живописни предели. Рекреативно значење (риболов, пешачење). Во горниот тек на реката нагласена сеча на буковата шума.

Според меѓународниот сојуз за заштита на природата и природните богатства (*International Union for Conservation of Nature and Natural Resources - IUCN*) има меѓународен статус: III и режим на заштита: 4 и 7.

При изработката на предметната документација, потребно е да се внимава да не дојде до нарушување на вредностите на заштитеното природно наследство и да се почитуваат одредбите согласно Законот за заштита на природата (Службен весник на Република Македонија, број 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15, 39/16, 63/16, 113/18 и 151/21), и Законот за прогласување на дел од Шар Планина за Национален парк (Службен весник на Република Северна Македонија, број 151/2021).

Предметниот простор се наоѓа во подрачје “Шар Планина” кое е идентификувано подрачје во Националната Емералд мрежа.

При изработката на документацијата да се испита дали предметната локација се наоѓа во подрачје на значаен видов биодиверзитет и соодветно на добиените податоци да се превземат мерки за заштита.

Доколку при изработка на документацијата за предметниот простор или при уредување на просторот се дојде до одредени нови сознанија за природно наследство кое би можело да биде загрозено со урбанизацијата на овој простор, потребно е да се предвидат мерки за заштита на природното наследство:

- Утврдување на границите и означување на предметниот простор кои би можел да биде предложен и прогласен како природно наследство;
- Забрана за вршење на какви било стопански активности кои не се во согласност со целите и мерките за заштита утврдени со правниот акт за прогласување на природното добро или Просторниот план за подрачје со специјална намена;
- Магистралната и останатата инфраструктура (надземна и подземна) да се води надвор од објектите со природни вредности, а при помали зафати потребно е нејзино естетско вклопување во природниот пејзаж;
- Воспоставување на мониторинг, перманентна контрола и надзор при санација на свлечиштето и преземање на стручни и управни постапки за санирање на негативните појави;
- Воспоставување на стручна соработка со соодветни институции во окружувањето;
- Почитување на начелата за заштита на природата согласно Законот за заштита на природата.

Заштита на културно наследство

Во своето милениумско постоење, човековата цивилизација од праисторијата до денес, на територијата на нашата држава, оставила значајни траги од вонредни културни, историски и уметнички вредности кои го потврдуваат постоењето, континуитетот и идентитетот на македонскиот народ на овие простори.

Просторниот аспект на недвижното културно наследство е предмет на анализа во корелација со долгорочната стратегија на економски, општествен и просторен развој, односно стратегија за зачувување и заштита на тоа наследство во услови на пазарно стопанство.

Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата, за потребите на Просторниот план на Републиката, изготви Експертен елаборат за заштита на недвижното културно наследство во кој е даден Инвентар на недвижното културно наследство од посебно значење.

Инвентарот содржи список на регистрирани и евидентирани недвижни културни добра, што подразбира список на недвижните предмети со утврдено својство споменик на културата, односно на недвижните предмети за кои основано се претпоставува дека имаат споменично својство. Тоа се: археолошки локалитети, цркви, манастири, џамии, бањи, безистени, кули, саат кули, турбиња, мавзолеи, конаци, мостови, згради, куќи, стари чаршии, стари градски јадра и други

споменици со нивните имиња, локации, блиските населени места, период на настанување и општините во кои се наоѓаат спомениците.

Согласно постоечката законска регулатива, видови на недвижно културно наследство се: споменици, споменични целини и културни предели.

На подрачјето на катастарската општина Бозовце, кое е предмет на анализа нема евидентирани недвижни споменици на културата (Експертен елаборат).

Во Археолошката карта на Република Македонија¹, која ги проучува предисториските и историските слоеви на човековата егзистенција, од најстарите времиња до доцниот среден век, на анализираното подрачје на катастарската општина Бозовце нема евидентирани археолошки локалитети.

Според Просторниот план на Р.Македонија, најголем број на цели се однесуваат на третманот и заштитата на културното наследство во плановите од пониско ниво.

Туризам и организација на туристички простори

Туризмот и угостителството со својата основна функција-прифаќање, сместување и истовремено задоволување на голем број разновидни барања и желби на туристите, влијае врз вкупната економија и развојот на одредена средина, а исто така има изразено влијание и врз просторот во кој ја извршува својата дејност. Туризмот со своето мултиплицирано влијание во процесот на стопанисување, посредно и непосредно, ги вклучува и другите гранки и дејности во вкупната понуда на туристичкиот пазар. Ова пред сè, се однесува на угостителството, трговијата, сообраќајот, занаетчиството, здравството и на разни други видови услуги. Исто така, преку туризмот се нудат и се продаваат нематеријални вредности, како што се: разни информации, обичаи, фолклор, забава, спортско-рекреативни активности и слично.

Врз основа на комплексно согледаните природни и создадени услови и ресурси по обем, квалитет, распространетост или уникатност, функционалност, атрактивност и степен на активираноста, на територијата на РС Македонија како посебни целини може да се издвојат следните видови на туристички потенцијали: водените површини, планините, бањите, целините и добрата со природно и културно наследство, транзитните туристички правци, градските населби, ловните подрачја и селата.

Согласно со основните долгорочни цели, концептот и критериумите за развој и организација на туристичката понуда, во РС Македонија се дефинирани вкупно 10 туристички региони со 54 туристички зони.

Предметната локација припаѓа на Шарско-Полошки туристички регион со 3 туристички зони и 14 туристички локалитети. Припаѓа на туристички простори со меѓународно значење.

Заштита од воени разурнувања, природни и техничко-технолошки катастрофи

Согласно Просторниот план на Република Македонија, предметната локација за која се наменети Условите за планирање на просторот за санација и

¹ МАНУ Скопје, 1996г.

стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран hazard и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, се наоѓа во простори погодни за слободни територии. Тоа се простори кои поради своите природни својства се тешко пристапни на оклопно механизирани единици, надвор од урбаните агломерации и комунациите и од главните насоки на напаѓање. Овие простори поради слабата населеност имаат низок степен на повредливост па се погодни за формирање на слободни територии.

Согласно Законот за заштита и спасување („Службен весник на Република Македонија“ број 93/12 - пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18 и 215/21), задолжително треба да се применуваат мерките за заштита и спасување кои опфаќаат урбанистичко-технички и хуманитарни мерки, а се применуваат во процесот на планирање и уредување на просторот и проектирање и изградба на објектите, на начин кој го уредува Владата со подзаконски акт.

Согласно Законот за заштита и спасување („Службен весник на Република Македонија“ број 93/12 - пречистен текст, 41/14, 129/15, 71/16, 106/16, 83/18 и 215/21), задолжително треба да се применуваат мерките за заштита и спасување кои опфаќаат урбанистичко-технички и хуманитарни мерки, а се применуваат во процесот на планирање и уредување на просторот и проектирање и изградба на објектите, на начин кој го уредува Владата со подзаконски акт.

Засолнувањето опфаќа планирање, изградба, одржување и користење на јавните засолништа, одржување и користење на изградените засолништа и на другите заштитни објекти за заштита на населението, материјалните добра и културното наследство на Републиката. Јавните засолништа се планираат согласно со програмата на Владата за мерките за заштита и спасување и програмата на единиците на локалната самоуправа за мерките за заштита и спасување, а истите се вградени во урбанистичките планови.

Јавните засолништа според отпорноста се градат како засолништа за основна заштита, во согласност со техничките нормативи за изградба на јавни засолништа што ги донесува директорот на Дирекцијата.

Државата има обврска за изградба на јавни засолништа само во случај на исклучително загрозувани објекти што ќе ги утврди Дирекцијата врз основа на геолошко- хидролошките и сеизмичките карактеристики на земјиштето и на капацитетот на задоволување на потребите за засолнување. Единиците на локалната самоуправа имаат обврска да градат јавни засолништа со кои ќе ги задоволат потребните капацитети за засолнување на луѓето, материјалните добра и културното наследство на своето подрачје.

Начинот на изградба на јавните засолништа и одржувањето и користењето на веќе изградените засолништа и други заштитни објекти и определување на потребниот број на засолнишни места со уредба ги уредува Владата.

Сеизмичките појави - земјотресите се доминантни природни непогоди во Државата, кои можат да имаат катастрофални последици врз човекот и природата. Присутни се низ вековите, на десет сеизмички жаришта во земјата или во нејзината поблиска и поширока околина. Земјотресите со умерени магнитуди ($M < 6,0$) можат да предизвикаат сериозни разурнувања, бидејќи традиционално

градените објекти, особено во руралните средини, не можат да ги издржат овие земјотреси без значителни оштетувања. Историските податоци покажуваат дека силните земјотреси генерирани на територијата на државата се проследени и со појава на колатерални хазарди (ликвификација, одрони, свлечишта, пукнатини, раседници, померувања), со доминантни одрони и свлечишта, што уште повеќе ги зголемува негативните последици на земјотресите.

Во досегашниот просторен развој на Републиката, природните богатства, географските, морфолошките и другите погодности имале доминантно влијание врз изградбата и уредувањето на нејзината територија, без оглед на присутните сеизмички ризици. Тоа создава конфликтна ситуација во која најголемите градови, најголем број на населението, индустриските капацитети и најзначајните комуникации, како што се коридорите север - југ и исток - запад, се лоцирани во зоните со најголема сеизмичност (интензитет од VII – X степени на МКС -64).

Локацијата за која се наменети условите за планирање на просторот се наоѓа во зона со **VIII степени по Меркалиевата скала на очекувани земјотреси.**

Намалување на сеизмичкиот ризик може да се изврши со задолжителна примена на нормативно - правна регулатива, со која се уредени постапките, условите и барањата за постигнување на технички конзистентен и економски одржлив степен на сеизмичка заштита, кај изградбата на новите објекти.

Во инвестиционите проекти треба да се разработат мерките за заштита на човекот, материјалните добра и животната средина од природни катастрофи.

Неопходно е перманентно ажурирање на плановите за заштита од елементарни непогоди, кои согласно законските обврски постојат за целата територија на државата, поради присутниот сеизмички хазард, како и изложеноста на други природни катастрофи. Со реализација на наведените приоритети се создаваат реални услови за успешна инженерска превенција и намалување на сеизмичкиот ризик на територијата на целата Држава, односно за ефикасен менаџмент на ефектите и вонредните состојби предизвикани од силните сеизмички сили.

За успешно функционирање на **заштитата од природни и елементарни катастрофи** во процесот на урбанистичко планирање потребно е да се преземат соодветни мерки за **заштита од пожари**, односно евентуалните човечки и материјални загуби да бидат што помали во случај на пожари.

Во однос на диспозицијата на противпожарната заштита, предметната локација во случај на пожар ќе ја опслужуваат противпожарни единици од **градот Тетово.**

Во процесот на планирање потребно е да се води сметка за конфигурацијата на теренот, степен на загрозеност од пожари и услови кои им погодуваат на пожарите: климатско-хидролошките услови, ружата на ветрови и слично кои имаат влијание врз загрозеност и заштита од пожари.

Заради поуспешна заштита во урбанистички планови се превземаат низа мерки за отстранување на причините за предизвикување на пожари, спречување на нивното ширење, гаснење и укажување помош при отстранување на последиците предизвикани со пожари, кои се однесуваат на:

- изворите за снабдување со вода, капацитетите на водоводната мрежа и водоводните објекти кои обезбедуваат доволно количество вода за гаснење на пожари;
- оддалеченоста меѓу зоните предвидени за станбени и јавни објекти и зоните предвидени за индустриски објекти и објекти за специјална намена за сместување лесно запаливи течности, гасови и експлозивни материи;
- широчината, носивоста и проточноста на патиштата со кои ќе се овозможи пристап на противпожарни возила до секој објект и нивно маневрирање за време на гаснење на пожарите.

Заштитата од пожари опфаќа мерки и дејности од нормативен, оперативен, организационен, технички, образовно-воспитен и пропаганден карактер, кои се уредени со Законот за заштита и спасување, како и Уредбата за спроведување на заштитата и спасувањето од пожари.

При појава на природни стихии, како што се **поплавите**, секое организирано општество превзема активни и пасивни мерки за организирана одбрана.

Појавата на **поплави** првенствено е поврзана со природните езера и хидрографската мрежа, но најчестиот вид на поплави и најголемата опасност од нив, сепак, доаѓа од поројните водотеци. Согласно со ова за донесување на брзи, исправни и ефикасни одлуки неопходно е да се располага со:

- однапред разработен план;
- сигурни информации за состојбата во загрозеното подрачје;
- сигурни прогностички информации за очекуваните сосотојби;

Од метеоролошки појави со карактеристики на елементарни непогоди се манифестираат појавата на **град, луњени ветрови и магли**.

Едно од можните и неопходно потребни превентивни мерки за заштита од **техничко - технолошки катастрофи** е планирањето, кое преку осознавање и анализа на состојбите и опасностите од можните инциденти, во одржувањето на инсталациите и опремата, треба да создаде прифатлив однос кон животната средина.

Потребна е доследна примена на основните методолошки постапки за планирање и уредување на просторот:

- оценка на состојбите на природните компоненти на животната средина и степенот на загрозеност од појава на технички катастрофи;
- оценка на оптовареноста на просторот со технолошки системи со одредено ниво на ризик;
- анализа на меѓусебната зависност на природните услови и постојните технолошки системи;
- дефинирање на нивото на постојниот ризик при редовна секојдневна работа на технолошките системи и при појавата на инцидентни случаи;
- процена на загрозеноста на луѓето и материјалните добра;
- утврдување на критериумите за избор на оптимална варијанта на заштита врз основа на проценетиот степен на загрозеност.

Со примена на оваа методолошка постапка може де се очекува остварување на следните основни цели за заштита од техничко-технолошки катастрофи:

- максимално усогласување и користење на просторот од аспект на заштита во рамките на просторните можности;
- вградување на мерките на кои се заснова организацијата на заштита и спасување на човечките животи и материјалните добра од техничко-технолошки катастрофи во определувањето на намената на просторот;
- интегрирање на елементите на загрозеноста на прашањата врзани со заштитата на животната средина.

Заради постигнување на целосна заштита на луѓето, материјалните добра и потесната и пошироката животна средина постојат три нивоа на преземање на сигурносни, превентивни мерки:

Прво ниво: ги вклучува сите мерки кои се преземаат во одржувањето на опремата и инсталациите, заради сигурно користење на опасни материјали во технолошките процеси и одбегнување на технолошки катастрофи.

Второ ниво: се однесува на сите мерки кои треба да обезбедат ограничување на емисијата како последица од пожар, експлозија или ослободување на хемикалии, што може да се случи во околности на поголеми индустриски акциденти.

Трето ниво: вклучува мерки кои се преземаат за заштита на животната средина во смисла на ограничување на ефектите од емисија на опасни материи, или последици од пожар и експлозии.

При изработката на плановите од пониско ниво треба да се има предвид следното:

- Потребата од оформување на системот на евиденција и анализа на технолошките акциденти, компатибилен на системот МАРС на Европската унија, како база за евиденција на опасни материјали, присутни во технолошките постројки и можни причини на катастрофи.
- Потребата од предвидување на превентивни мерки од страна на стопанските субјекти за спречување на технолошки катастрофи, базирани врз анализата на однесувањето на исти или слични постројки.
- Изработка на соодветни планови и програми за заштита на населението и едукација и тренинг на персоналот во случај на евентуална техничка катастрофа.

Насоки за потребата од спроведување на Стратегиска оцена на влијанието врз животната средина

Во процесот за проценка на влијанието на плановите, стратегиите и програмите врз животната средина и врз здравјето на луѓето (Стратегиска оцена на влијанието врз животната средина-СОВЖС), покрај проценката на влијанијата се предвидуваат и мерки кои имаат за цел заштита на животната средина од сите можни влијанија и тоа уште во процесот на планирање и донесување одлуки за одредени стратегии, планови и програми, т.е. плански документи. Преку навремено спроведување на постапката за СОВЖС се обезбедува идентификување на потенцијалните позитивни и негативни влијанија од реализацијата на планскиот документ врз животната средина, а исто така се дефинираат и алтернативи и

можни мерки за спречување, намалување и ублажување на негативните влијанија врз сите елементи на животната средина.

СОВЖС се подготвува во согласност со националната легислатива и одредбите од друга релевантна меѓународна легислатива, која е инкорпорирана во националната, во форма на законски и подзаконски акти и Конвенции, кои се ратификувани од страна на РСМ со посебни закони.

Целта на СОВЖС постапката е да се процени дали планскиот документ е во согласност со поставените цели за животна средина на национално и меѓународно ниво. Целите на стратешката оценка на влијанието врз животната средина се прикажани преку статусот на: населението, социо-економски развој, човековото здравје, воздухот, климатските промени, водата, почвата, природното и културното наследство и материјалните добра.

Најдобро е процесот на стратешка оценка на влијанието на планскиот документ да се одвива паралелно со развојот на планскиот документ, со цел навремено да се земат во предвид целите на животната средина при дефинирање на целите на самиот плански документ.

Постапката за стратешка оценка на влијанието врз животната средина се спроведува во неколку фази, од кои првата е **Утврдување на потреба од спроведување на СОВЖС** (дали планскиот документ ќе има значителни влијанија врз животната средина) согласно со Уредбата за стратегиите, плановите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оценка на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето. Оваа фаза претставува изготвување на Одлуката за спроведување или неспроведување на СОВЖС. Органот кој го подготвува планскиот документ е должен да донесе Одлука за спроведување или Одлука за не спроведување на стратешка оценка во која се образложени причините за спроведувањето, односно не спроведувањето согласно со критериумите врз основа на кои се определува дали еден плански документ би можел да има значително влијание врз животната средина и врз здравјето на луѓето.

Влијанијата, кои се претпоставува дека може да произлезат со санацијата и стабилизацијата на свлечиштата кај с.Бозовце, може да се разгледуваат од аспект на негативни влијанија и од аспект на идни бенефиции, односно позитивни влијанија, како и генерални мерки за заштита, намалување и ублажување на негативни влијанија се следните:

- Санацијата и стабилизацијата на свлечиштата кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, во рамките на предвидениот опфат, се очекува да предизвика позитивни импулси и ефекти врз целото непосредно опкружување од аспект на повисока организација, инфраструктурна опременост и уреденост на просторот, социо-економски развој.
- Санацијата и стабилизацијата на свлечиштата кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово ќе има и негативни влијанија врз

животната средина, во текот на подготвителните активности заради реализацијата на земјените работи и употреба на градежна механизација. Влијанијата што ќе се јават во фаза на санација на свлечиштето (емисии на штетни материи во воздухот, можни штетни влијанија врз почвата (директни и индиректни), емисии на бучава, отпад и влијанија врз флората и фауната), ќе бидат локални и со ограничен временски рок.

- Влијанијата кои ќе се јават во фазата на санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово се нарушување на квалитетот на воздухот, водите и почвата како резултат на емисија на загадувачки материи, зголемени нивоа на бучава и вибрации и несоодветно управување со отпадот. Мерки за заштита од овие влијанија се наведени во секторската област: заштита на животната средина.
- Неопходно е воспоставување и почитување на ефикасна контрола на користењето и уредувањето на земјиштето и утврдување на нормите и стандардите за градба. Меѓу приоритетните определби на Просторниот план е заштитата на земјоделското земјиште, а особено стриктното ограничување на трансформацијата на земјиштето од I-IV бонитетна класа за неземјоделско користење, како и зачувување на квалитетот и природната плодност на земјиштето.
- Предметниот опфат нема конфликт со постојните и планирани енергетски водови, радиокомуникациски и кабелски електронско комуникациски мрежи.
- Просторот кој е предмет на разработка за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, се наоѓа во Национален парк Шар Планина. Националниот парк Шар Планина е прогласен во 2021 година, согласно Законот за прогласување на дел од Шар Планина за Национален парк (Службен весник на Република Северна Македонија, број 151/2021). Мал дел од просторот, навлегува во предложен за заштита споменик на природата Река Пена. Мерки за заштита на просторот на кој се наоѓа предметната локација се наведени во секторската област: заштита на природно наследство.
- Во делот за заштита на културното наследство, согласно податоците од Експертниот елаборат за заштита на културното наследство и Археолошката карта на Република Македонија на подрачјето на катастарската општина Бозовце нема евидентирани недвижни споменици на културата и археолошки локалитети. Доколку при изведување на земјаните работи се најде на археолошки артефакти, односно дојде до откривање на материјални остатоци со културно-историска вредност, потребно е да се постапи во согласност со постоечката законска регулатива.
- За предметниот простор не постои можност за појава на прекугранични влијанија, ниту во фазата на градба, ниту во фазата на експлоатација, поради доволната оддалеченост на предвидениот опфат од границите на Државата.

- Мерки за ублажување на негативните влијанија од евентуални несреќи и хаварии се наведени во секторската област: Заштита од воени разурнувања, природни и техничко-технолошки катастрофи.

При донесувањето на Одлука за спроведување или Одлука за не спроведување на стратегиска оцена за предметната документација на санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, задолжително да се земат во предвид претходно наведените забелешки, како и забелешките од секторските области опфатени со Просторниот план на Република Македонија.

Усогласување на планската документација со Просторниот план

Сите активности во просторот треба да се усогласат со насоките на Просторниот план на државата, особено значителните и оние кои се однесуваат на планирањето и изградбата на:

- државните инфраструктурни системи (патишта, железници, воздушен сообраќај, телекомуникации);
- енергетските системи, енерговоди и поголеми водостопански системи;
- градежните објекти важни за Државата;
- капацитетите на туристичката понуда;
- стопанските комплекси и оние кои се однесуваат на поголеми концентрации (слободни економски зони);
- капацитетите за користење на природните ресурси.

Просторните планови на регионите и подрачјата од посебен интерес и урбанистичките планови се усогласуваат со Просторниот план на Републиката, особено во однос на следните елементи:

- намената и користењето на површините;
- мрежата на инфраструктура;
- мрежата на населби;
- заштитата на животната средина.

Насоките на Просторниот план на Републиката во однос на намената и користењето на површините се однесуваат на заложбата при изработката на урбанистичките планови, површините за сите урбани содржини треба да се бараат исклучиво на површини од послаби бонитетни класи (над IV категорија).

Посебни мерки и активности за остварување на рационалното користење и заштита на просторот, како и посебни интереси на просторниот развој се:

- Обезбедување на спроведување на постојните закони и прописи со кои се заштитува просторот, ресурсите и националното богатство и се организира и уредува просторот со цел за вкупен развој.
- Рационално користење на подрачјата за градба и нивно проширување или формирањето на нови врз база на критериумите за изготвување на соодветна планска документација.
- Насоките и критериумите за уредување на просторот надвор од градежните подрачја треба да се утврдат со помош на стручни основи и упатствата од ресорите на земјоделството, водостопанството, шумарството и заштитата на животната средина.

ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

Условите за планирање на просторот се наменети за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово. Површината на предвидениот опфат изнесува 9,95 ha.

Предметниот опфат навлегува во III заштитна зона на Рашче.

Видот на планската документација да се усогласи со Законот за урбанистичко планирање и Правилникот за урбанистичко планирање.

Условите за планирање треба да претставуваат влезни параметри и смерници при планирањето на просторот на населбата и поставување на планските концепции и решенија по сите области релевантни за планирањето на просторот, обработени во согласност со Просторниот план на Република Македонија.

При изработка на предметната документација треба да се земат во предвид горенаведените забелешки и следните поединечни заклучни согледувања од секторските области опфатени со Просторниот план на Република Македонија.

Економски основи на просторниот развој

- Развојот на инфраструктурните системи претставува значајна детерминанта на идниот економски развој. Унапредувањето и развојот на патната инфраструктура влијае врз просторната дистрибуција и алокација на одредени производни и услужни дејности.
- Санацијата и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, позитивно ќе влијае на подобрување на локалната инфраструктура и сообраќајните услови за обавување на производните и услужни активности на ова подрачје.

Користење и заштита на земјоделско земјиште

- Согласно Просторниот план на Република Македонија просторот на Државата е поделен во 6 земјоделско стопански реони и 54 микрореони. Предметната локација припаѓа на западниот земјоделско стопански реон со 7 микрореони.
- При изработка на документацијата за предметниот простор, неопходно е воспоставување и почитување на ефикасна контрола на користењето и уредување на нормите и стандарди за градба. Меѓу приоритетните определби на Просторниот план е заштитата на земјоделското земјиште, а особено стриктното ограничување на трансформацијата на земјиштето од I-IV бонитетна класа за неземјоделско користење, како и зачувување на квалитетот и природната плодност на земјиштето.

Шуми и шумско земјиште

- Со цел да се отпочне реверзибилен процес, на враќање на шумата во терените каде таа некогаш постоела, и да се остварат оптимални користи од земјиштето и биолошките капацитети во шумарството, неопходно е: навремено изведување на одгледувачките и обновителните зафати со однапред одреден годишен изведбен план и програма; апсолутна предност да се дава на површините со изразена ерозија и терените во непосредните сливови на вештачките акумулации; пошумувањето на голините со автохтони видови на дрвја, особено околу изворите на вода предвидени за каптирање и да се врши пошумување на голините и земјоделските површини, покрај фреквентните патишта, заради заштита од зголемениот степен на загаденост.

Водостопанство и водостопанска инфраструктура

- Управувањето со ризици од одрони треба да се одвиваат во два правци: 1) превентивни – следење на состојбите и превземање на превентивни активности за избегнување на ризиците и 2) дејствувачки и санациони – справување со кризата и санација на последиците од катастрофата (поплава, свлечиште, одрон и сл.). Со превземањето на активности за санација и стабилизација на свлечиштето кај село Бозовце ќе се постигне заштита на: урбаните површини, инфраструктурните објекти – хидротехнички, енергетски, сообраќајни и на екосистемите
- Предметниот опфат се наоѓа во сливот на р. Вардар. Во сливот на реката (од изворот до вливот на р. Пчиња, без р. Треска) регистрирани се 19 извори од кои најзначаен е изворот Рашче од каде се водоснабдуваат градот Скопје и приградските населби. За заштита на извориштето Рашче донесена е „Одлука за определување на заштитни зони за заштита на водозафатниот објект извор „Рашче“, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитни зони и картографски приказ“ (Сл.весник на РСМ бр. 3/21), каде се дефинирани заштитните зони и режимот на заштита. Свлечиштето се наоѓа во третата заштитна зона (зона на хигиенско епидемиолошко следење и набљудување) на изворот. Санацијата и стабилизацијата на свлечиштето кај селото Бозовце е во прилог на мерките и условите за заштита на извориштето Рашче.

Енергетика и енергетска инфраструктура

- Локацијата наменета за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, нема конфликт со постојните и планирани преносни водови, кои минуваат далеку од оваа локација.
- За електроенергетските корисници потребно е да обезбеди сигурно и непрекинато снабдување со електрична енергија со напон кој ќе биде во дозволените граници.

Урбанизација и мрежа на населби

- Иницијативата за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, ќе предизвика позитивни ефекти базирано врз принципите на одржлив развој со максимално почитување и вградување на нормативите и стандарди за заштита на животната средина. Ефикасната инфраструктурна опременост на овој простор и неговата поврзаност со околните рурални населби, треба да биде фактор за афирмација, но и фактор за гравитациско влијание и поврзаност со поширокото окружување.

Домување

- Иницијативата за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, го подржува концептот, кој нуди квалитетни услуги во функција на стопанскиот развој а кој се базира на популацијата и станбениот фонд во населбите во непосредна близина.

Јавни функции

- Локацијата за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, е надвор од урбаниот опфат на најблиската населба и нема препораки за организација на јавни функции на неа, што значи дека се исклучени и можностите за било каков конфликт помеѓу два типа на функции.

Индустрија

- Во наредниот период, индустриското производство се очекува да биде застапено во сите општини и да остварува растеж кој ќе придонесе за зголемување на вработувањето, подобрување на условите за живеење на граѓаните на поширокиот простор на земјата.
- Со планскиот и организиран начин на ширењето на инфраструктурата и создавањето на други погодни услови за локација на производни капацитети во просторот околу општинските центри и во поширокиот рурален простор, се обезбедуваат основи врз кои може да се очекува во планскиот период да се остварува просторната разместеност на индустријата, преку моделот на концентрираната дисперзија.

Сообраќајна инфраструктура

- Според Просторниот план на Република Македонија, автопатската и магистрална патна мрежа релевантна за предметниот простор е:
А2 - (Граница со Бугарија - ГП Деве Баир - Крива Паланка - Страцин - Романовце - Куманово - Миладиновце - обиколница Скопје - Тетово - Гостивар - Кичево - Требениште - Струга - граница со Албанија - ГП Кафасан).

- Релевантен регионален патен правец за предметната локација влегува во групата на регионални патишта "Р1" и е со ознака: Р1209 - (Тетово-врска со Р1206-Попова Шапка).
- При планирање да се почитува Законот за јавни патишта („Службен весник на Република Македонија” број: 84/08, 52/09, 114/09, 124/10, 23/11, 53/11, 44/12, 168/12, 163/13, 187/13, 39/14, 42/14, 166/14, 44/15, 116/15, 150/15, 31/16, 71/16, 163/16 и 174/21).

Радиокомуникациска мрежа и антенски системи

- Локацијата за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, нема конфликт со постојните и планирани радиокомуникациски и кабелски електронско комуникациски мрежи.
- Преку кабелските електронски комуникациски мрежи, на крајните корисници треба да им се обезбеди сигурен пренос на јавни електронски комуникациски услуги со задоволување на одредени општи и посебни услови за квалитет, во согласност со Законот за електронските комуникации и препораките за обезбедување на одредено ниво на квалитет на пренос.

Заштита на животна средина

- Со цел да се обезбеди заштита и унапредување на животната средина при санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, потребно е да се почитуваат одредбите пропишани во законската регулатива од областа на заштита на животната средина и подзаконските акти донесени врз нивна основа.
- Предметната локација се наоѓа во III заштитна зона на изворот Рашче, заради што треба да се почитуваат одредбите пропишани во Одлуката за определување на заштитни зони за заштита на водите за водозафатниот објект извор “Рашче”, мерки за заштита, услови, начин на воспоставување на заштитните зони и картографски приказ (“Службен весник на РСМ”, број 3/21), кои се однесуваат на оваа зона.
- Да се внимава да не дојде до искористување на земјиштето на начин и обем со кој би се загрозиле неговите природни вредности.
- Озеленување на површините со автохтони видови, со цел да се добие разновиден и богат пејзаж во една просторно - естетска и функционална целина.
- Да се превземат активности за намалување на бучавата и вибрациите од опремата, со цел да се избегнат негативните ефекти од бучавата и да се почитуваат пропишаните гранични вредности за дозволено ниво на бучава во животната средина.
- Помошните и пратечките градежни објекти (магацински објекти за материјали, алати и гориво, и други помошни објекти), кои ќе се користат во

фазата на санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце, треба да бидат лоцирани на поголеми растојанија од коритата на водотеците и површините под шуми, квалитетни земјоделски површини, населени места и заштитено и предложено за заштита природно наследство.

- Да се следи и контролира присуството на загадувачки материи во воздухот при санацијата и стабилизацијата на свлечиштата кај с.Бозовце со цел да се одржи квалитетот на воздухот во граници на дозволените нивоа на емисии.
- Организирано управување со отпадот со цел да се минимизира негативното влијание врз животната средина, животот и здравјето на луѓето.
- Создавачот и/или поседувачот на отпадни материи и емисии ги сноси сите трошоци за санација на евентуално предизвиканите нарушувања во животната средина.
- Да се избегне губење, модификација и фрагментација на живеалишта и прекумерно искористување на природните богатства, со цел да се намалат или целосно елиминираат негативните последици врз стабилноста на екосистемите.

Заштита на природно наследство

- Согласно Студијата за заштита на природното наследство, изработена за потребите на Просторниот план на Република Македонија, дел од просторот кој е предмет на разработка за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, навлегува во предложен за заштита Национален парк Шар Планина. Националниот парк Шар Планина е прогласен во 2021 година, согласно Законот за прогласување на дел од Шар Планина за Национален парк (Службен весник на Република Северна Македонија, број 151/2021).
- Мал дел од просторот кој е предмет на разработка за санација и стабилизација на свлечишта кај С.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово, навлегува во предложен за заштита споменик на природата Река Пена.
- При изработката на предметната документација, потребно е да се внимава да не дојде до нарушување на вредностите на заштитеното природно наследство и да се почитуваат одредбите согласно Законот за заштита на природата (Службен весник на Република Македонија, број 67/04, 14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15, 39/16, 63/16, 113/18 и 151/21), и Законот за прогласување на дел од Шар Планина за Национален парк (Службен весник на Република Северна Македонија, број 151/2021).
- Доколку при изработка на документацијата за предметниот простор или при уредување на просторот се дојде до одредени нови сознанија за природно наследство кое би можело да биде загрозено со урбанизацијата на овој простор, потребно е да се предвидат соодветни мерки за заштита на природното наследство согласно Законот за заштита на природата.

Заштита на културното наследство

- Согласно податоците од Експертниот елаборат за заштита на културното наследство и Археолошката карта на Република Македонија², на подрачјето на катастарската општина Бозовце нема евидентирани недвижни споменици на културата и археолошки локалитети.
- Доколку при изведување на земјаните работи се најде на археолошки артефакти, односно дојде до откривање на материјални остатоци со културно-историска вредност, потребно е да се постапи во согласност со постоечката законска регулатива (Закон за заштита културното наследство - „Службен весник на Република Македонија“ број 20/04, 115/07, 18/11, 148/11, 23/13, 137/13, 164/13, 38/14, 44/14, 199/14, 104/15, 154/15, 192/15, 39/16, 11/18, 20/19), односно веднаш да се запре со отпочнатите градежни активности и да се извести надлежната институција за заштита на културното наследство.

Туризам и организација на туристички простори

- Предметната локација за којашто се наменети Условите за планирање, припаѓа на Шарско-Полошки туристички регион со 3 туристички зони и 14 туристички локалитети. Припаѓа на туристички простори со меѓународно значење.
- Согласно поставките на Концептот и критериумите за развој и организација на туристичката дејност, за непречен развој на вкупната туристичка понуда на ова подрачје, се препорачува, при идната организација на стопанските дејности да се почитуваат критериумите за заштита и одржлив економски развој.

Заштита од воени разурнувања, природни и техничко-технолошки катастрофи

- Локацијата за која се наменети условите за планирање на просторот за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово се наоѓа во простори погодни за слободни територии. Според тоа во согласност со Законот за заштита и спасување, задолжително треба да се применуваат мерките за заштита и спасување.
- Задолжителна примена на мерки за заштита од пожар.
- Анализираниот простор се наоѓа во подрачје каде се можни потреси со јачина до VIII степени по МКС, што наметнува задолжителна примена на нормативно- правна регулатива, со која се уредени постапките, условите и барањата за постигнување на технички конзистентен и економски одржлив степен на сеизмичка заштита, кај изградбата на новите објекти.

² МАНУ Скопје, 1996г.

**Насоки за потребата од спроведување на Стратегиска оцена на влијанието врз
животната средина**

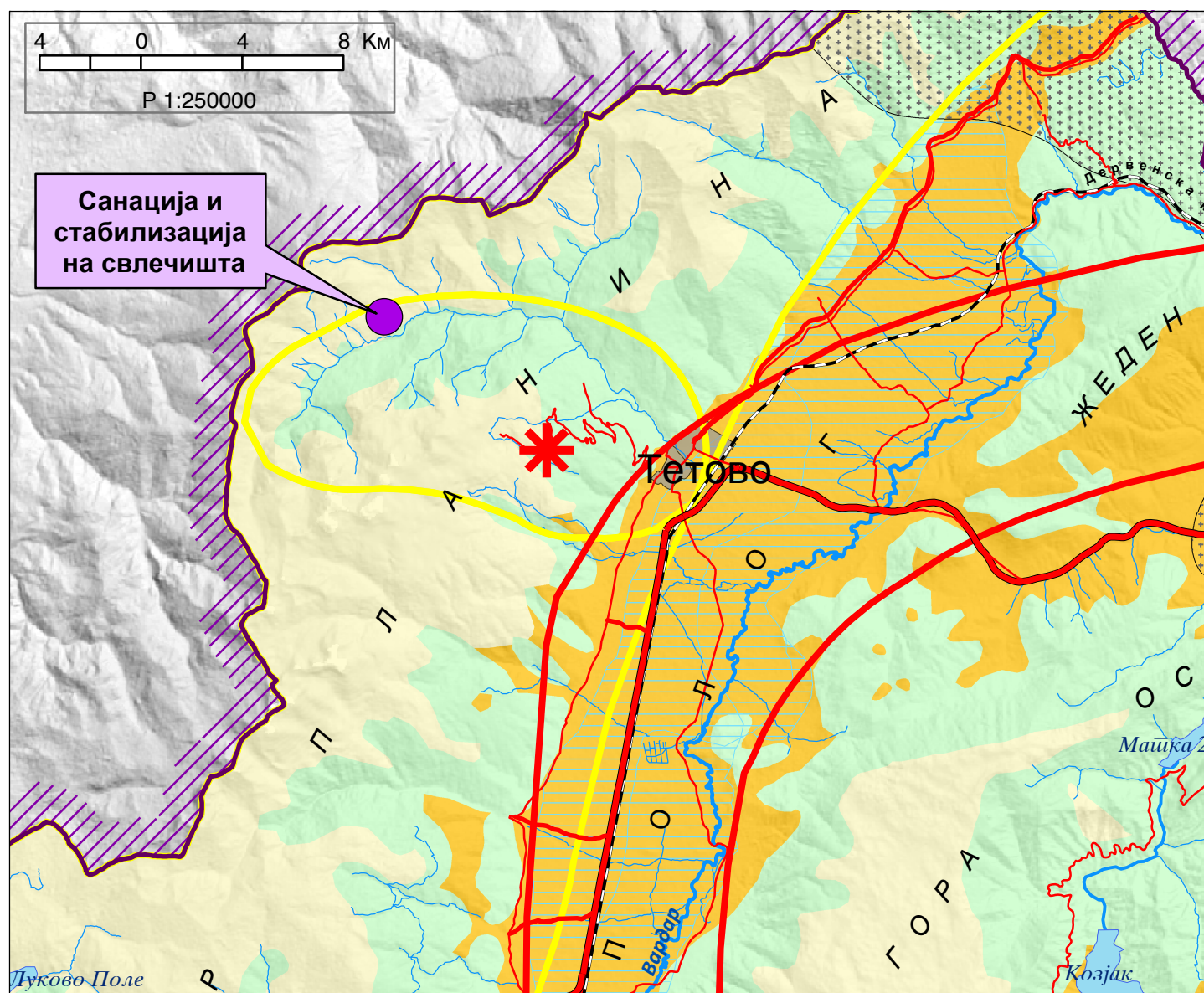
- При донесувањето на Одлука за спроведување или Одлука за не спроведување на стратегиска оцена за документацијата за предметниот простор за санација и стабилизација на свлечишта кај с.Бозовце со идентификуван и манифестиран хазард и ризик за населението и локалната патна инфраструктура во Општина Тетово задолжително да се земат во предвид насоките за потреба од спроведување на Стратегиска оцена на влијанието врз животната средина, како и забелешките и заклучоците од секторските области опфатени со Просторниот план на Република Македонија.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ
АГЕНЦИЈА ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ

Тема: **Биланс на намена на површините**

Карта бр. 20

	шуми и шумско земјиште		зони за експлоат. на минерали		автопат
	земјоделско земјиште		туристички простори		магистрален пат
	наводнувани површини		транзитни коридори		регионален пат
	високопланински пасишта		туристички центри		железничка мрежа
	акumulации				воздухопловно пристаниште

ИЗВОД ОД ПРОСТОРЕН ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 2002 - 2020

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

АГЕНЦИЈА ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ

Сектор:

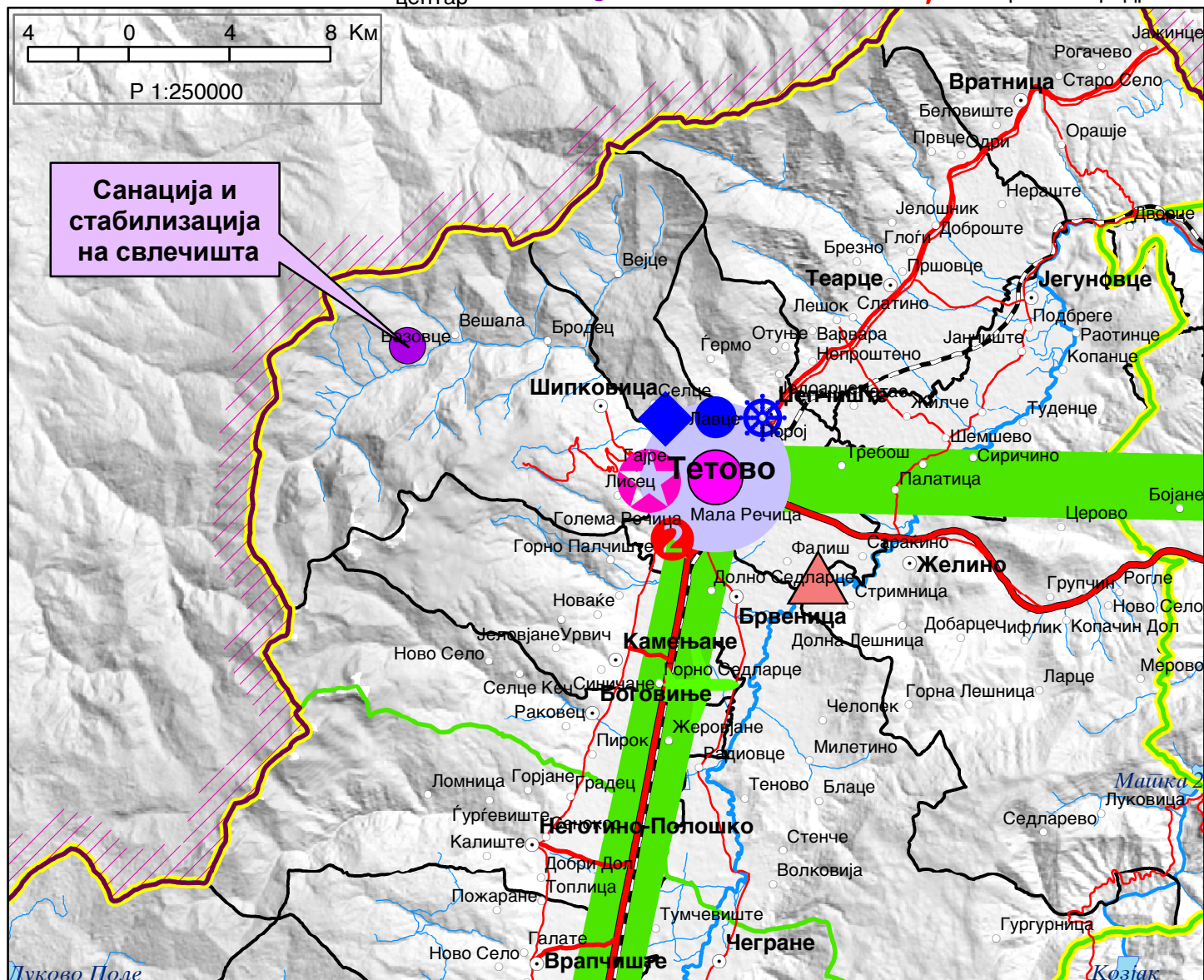
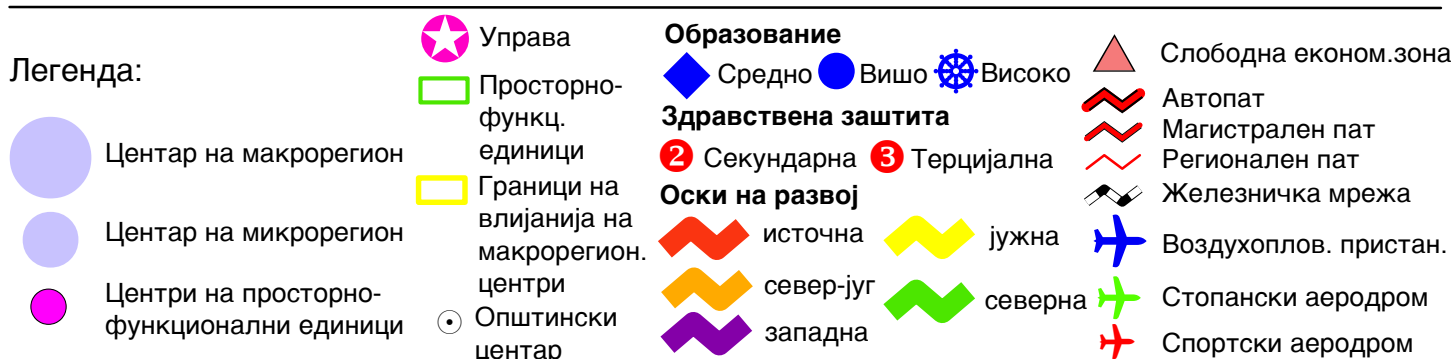
Синтезни карти

Тема:

Просторно-функционална организација

Систем на населби и сообраќајна мрежа

Карта бр. 22

ИЗВОД ОД ПРОСТОРОН ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 2002 - 2020

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

АГЕНЦИЈА ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ

Сектор:

Синтезни карти

Тема:

Техничка инфраструктура

Водостопанска и енергетска инфраструктура

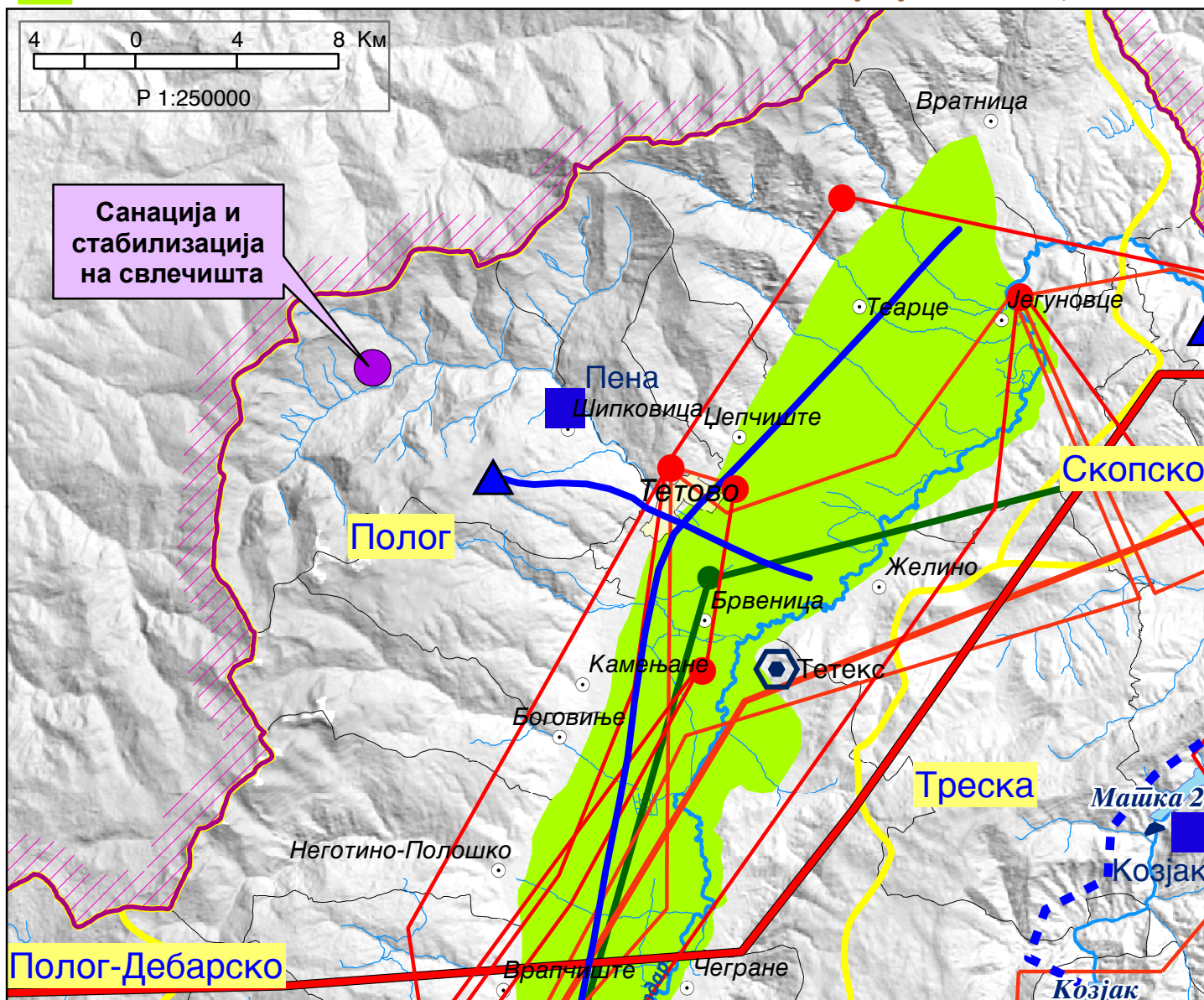
Карта бр. 23

Легенда:

- Изворишта
- Водоводен систем
- Регионален водост. систем
- Акумулации
- Акумулации по 2020г.
- Природни езера
- Наводнувани површини

- Водостопански подрачја
- Термоелектрани
- Хидроелектрани
- Далноводи**
- 110 kV
- 220 kV
- 400 kV
- Трафостаници**
- 110 kV
- 220 kV
- 400 kV

- Рафинерија
- Нафтовод
- Индустриски топлани
- Рудник на јаглен
- Брикетара
- Гасовод
- Регулациони станици
- Канализационен систем

ИЗВОД ОД ПРОСТОРЕН ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

2002 - 2020

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

АГЕНЦИЈА ЗА ПЛАНИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ

Сектор:

Синтезни карти

Тема:

Заштита на животната средина

Реонизација и категоризација на просторот за заштита

Карта бр. 24

Легенда:

Граници на региони за управување со животната средина

Заштита на простори со природни вредности

Рекултивација на деград. простори

Управување со загад. на воздух и вода

Заштита на реки со нарушен квалитет

Заштита на акумулации и реки за водозафати

Рекултивација на деградирани простори

Заштита на земјоделско земјиште

Заштита на шуми

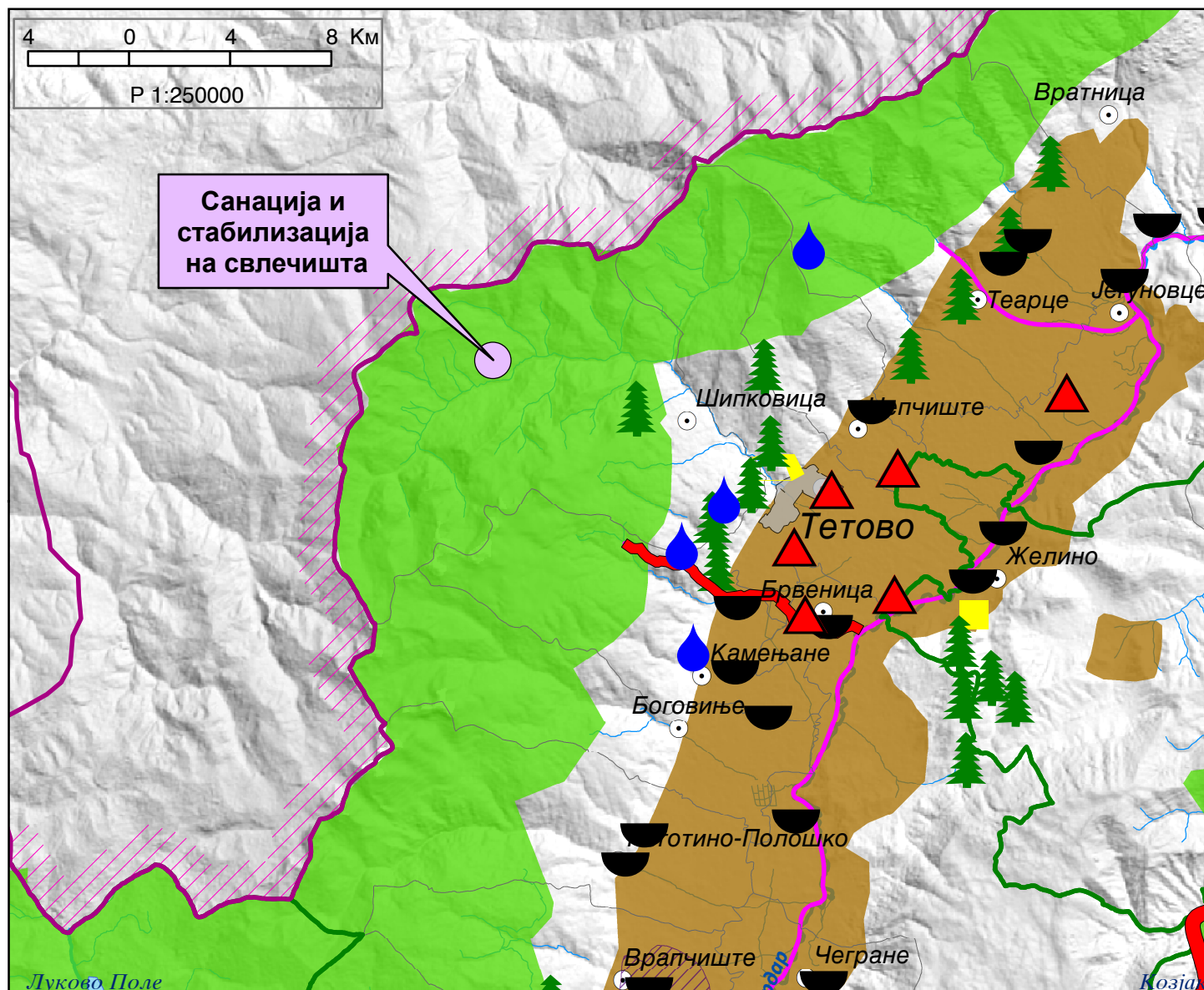
Поволни подрачја за лоцирање регионални санитарни депонии

Поволни хидрогеолошки средини за лоцирање на депонии

Споменичко подрачје

Археолошки локалитети

Споменички целини

ИЗРАБОТИЛЕ,

Заверува
Комисија за урбанизам:

1.

2.

3.
